

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Politické důsledky válečných zločinů v syrské
občanské válce**

Karolína Hanzlová

Plzeň 2022

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra blízkovýchodních studií

Studijní program Mezinárodní teritoriální studia

Studijní obor Blízkovýchodní studia

Diplomová práce

**Politické důsledky válečných zločinů v syrské
občanské válce**

Karolína Hanzlová

Vedoucí práce:

Mgr. Ivan Ramadan, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2022

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2022

.....

Obsah:

Úvod.....	1
1 Vymezení pojmů.....	4
1.1 Válečné zločiny a mezinárodní humanitární právo	4
1.1.1 Definice mezinárodního humanitárního práva	4
1.1.2 Pojem ozbrojený konflikt a jeho základní rozdělení	6
1.1.3 Mezinárodní a vnitrostátní ozbrojený konflikt.....	8
1.1.4 Zmezinárodnělý ozbrojený konflikt	9
1.1.5 Další aspekty ozbrojeného konfliktu.....	11
1.2 Klasifikace syrské občanské války I.....	12
1.3 Kategorizace válečných zločinů	12
1.4 Stíhání a trestání válečných zločinů	13
2 Syrská občanská válka	15
2.1 Okolnosti vzniku konfliktu	15
2.1.1 Syrský politický režim.....	15
2.1.2 Počátky arabského jara v Sýrii	17
2.2 Strany zapojené do konfliktu	18
2.2.1 OSN	19
2.2.2 Rusko.....	23
2.2.3 Turecko.....	26
2.2.4 USA	28
2.2.5 Kurdové – PYD, YPG a SDF	30
2.2.6 Opozice.....	33
2.2.7 Islámský stát a další džihádistické opoziční skupiny	37
2.3 Důsledky občanské války	39
3 Válečné zločiny a jejich politické důsledky.....	41
3.1 Předválečné vnímání Sýrie v regionu a na mezinárodní scéně.....	41
3.2 Zaznamenané válečné zločiny	42
3.2.1 Klasifikace syrské občanské války II.	42
3.2.2 Chemické útoky.....	43
3.2.3 Útoky na civilní obyvatelstvo a civilní objekty.....	44
3.2.4 Vysídlování civilního obyvatelstva	46
3.2.5 Genocida Jazídů a sexuální otroctví.....	47
3.2.6 Využívání dětí v boji	48
3.2.7 Popravy a braní rukojmí	49

3.3	Současná situace a důsledky válečných zločinů.....	50
3.3.1	Současné mezinárodní postavení syrského režimu	50
3.3.2	Současné možnosti stíhání a trestání válečných zločinů	52
3.3.3	Souzení a trestání bojovníků Islámského státu.....	53
3.3.4	Souzení a trestání dalších osob.....	55
	Závěr.....	56
	Resumé	59
	Prameny a literatura.....	60

Úvod

V současné době, kdy dochází k obracení politické a mediální pozornosti spíše na evropské dění, by bylo možné nabýt dojmu, že občanská válka v Sýrii skončila, problém se vytratil a již není dále co řešit. Ač došlo ke zdánlivé porážce některých stran konfliktu, neznamená to, že by v jednom okamžiku složili všichni účastníci války zbraně i ideje, které se snažili minimálně během předchozích dvanácti let prosazovat. Syrská občanská válka a její aktéři v současné chvíli spíše ustoupili do pozadí a ztratili zájem mezinárodního společenství. Zda se pokusí své myšlenky, s nimiž se do války zapojili, znovu prosadit silou, do značné míry předurčí budoucí vývoj Sýrie.

Téma této práce se ale obrací jiným směrem. Pro autorku této práce představují mezinárodněprávní aspekty syrského konfliktu velmi zajímavou oblast, která stojí za hlubší poznání, a jejich důsledky mají značný význam pro současnou společnost i pro postupy a řešení budoucích konfliktů. Tato práce se tedy bude zaměřovat na to, jakým způsobem občanská válka ovlivnila postavení Sýrie, a to jak v regionu, tak na mezinárodní politické scéně. Občanská válka samotná má mnoho aspektů a tato práce se soustředí na otázku válečných zločinů, k jejichž spáchání během války došlo.

Cílem práce je tedy v kontextu spáchaných válečných zločinů zjistit, jak se proměnilo vnímání Syrské arabské republiky ve světě, jakou roli zaujímá na současném Blízkém východě, a jaký dopad měly tyto zločiny na mezinárodní politické scéně.

K dosažení cílů práce bude použita metoda obsahové analýzy dostupných zdrojů, přičemž práce využívá dostupnou literaturu, zejména pro vymezení okruhů a základní terminologie, pro stěžejní část práce byly nastudovány zejména dostupné prameny, týkající se vyšetřování válečných zločinů v Sýrii a vyjádření mezinárodního společenství. První kapitola tedy bude čerpat výhradně z právní literatury, zejména z publikace *Mezinárodní humanitární právo* a dále doplňkově ze zahraničních publikací. Druhá kapitola bude využívat dosavadní publikované práce analyzující syrský konflikt a období, které mu předcházelo spolu s dokumenty OSN. Třetí kapitola bude kombinovat zdroje právní a příspěvky

publicistické, vyjadřující se k dění v Sýrii, a dále články mezinárodních a lidsko-právních organizací.

Do nynějšího okamžiku neexistuje práce, která by se specificky zabývala změnou pozice Sýrie po občanské válce v kontextu válečných zločinů, které se v zemi odehrály. Většina dosud vydaných prací se zaměřuje na jednotlivé strany konfliktu, zejména prezidenta al-Asada, takzvaný Islámský stát nebo roli Ruska či Spojených států, případně obecně na průběh konfliktu a jeho důsledky. Tato práce tak nahlíží na tuto problematika z jiného úhlu pohledu než dosavadní analýzy a propojuje hledisko trestněprávní s hlediskem politologickým a sociálním. Zvolená perspektiva by tak mohla posloužit pro zhodnocení a porozumění konfliktu odlišným, mezinárodněprávním způsobem.

Svým obsahem práce postupuje od vymezení pojmů, s nimiž bude text dále pracovat, k uvedení těchto pojmů do souvislosti s konkrétními situacemi. První kapitola se tak bude zaměřovat na objasnění pojmu „válečný zločin“ jeho kontextu a zasazení do odvětví mezinárodního humanitárního práva. Dále kapitola bude popisovat, jakým způsobem dochází ke stíhání válečných zločinů, tedy proces, který se v souvislosti s válkou v Sýrii týká i evropského prostoru.

V druhé kapitole bude rozebrán samotný válečný konflikt v Sýrii, tedy jeho příčiny spolu s fungováním syrské moci a rolí Baššára al-Asada, které bezprostředně vedly k vypuknutí konfliktu. Podstatná část bude věnována zmapování stran konfliktu, kdy a za jakých okolností se do konfliktu zapojily, co je jejich cílem, a jakým způsobem vedly boj. V poslední části této kapitoly bude nastíněn průběh občanské války, jenž by sám svým rozsahem mohl tvořit text celé práce, nicméně v této části jsou zdůrazněny pouze ty nejpodstatnější momenty konfliktu.

První dvě kapitoly budou tvořit určitá teoretická východiska pro stěžejní část práce, kterou je třetí kapitola. V ní bude zhodnoceno politické postavení Sýrie před válkou, dále budou analyzovány domnělé spáchané válečné zločiny, to, jakým způsobem se k nim jejich pachatelé a strany konfliktu staví, a jaké důsledky lze z jejich spáchání vyvodit. Poslední část práce bude analyzovat, jak se tyto válečné zločiny v důsledku odrazily na politické pozici a vnímání Sýrie na úrovni vnitrostátní, regionální a mezinárodní.

Vzhledem k (ne)dostupnosti odborné literatury bude využita pro čerpání informací z některých odborných knih aplikace Perlego, která ovšem neuvádí čísla stránek čtené knihy. Proto tento údaj není, jak to standardně bývá, uváděn

v poznámkovém aparátu při citování díla. Bude tak uveden pouze název kapitoly, z níž je informace čerpána.

Při přepisu arabských termínů a jmen práce postupuje podle pravidel, kterými se ve své publikaci *Duchovní cesty islámu* řídí prof. PhDr. Luboš Kropáček, CSc.

1 Vymezení pojmů

Tato kapitola si klade za cíl seznámit čtenáře se základními právními pojmy, které se týkají válečných zločinů. V rámci této práce je tato kapitola považována za nezbytnou, zejména pro uvedení čtenáře do problematiky a pro objasnění termínů, s nimiž se bude dále v textu setkávat. V současnosti se veřejnost setkává s užíváním termínu „válečný zločin“ zejména v médiích a z úst politiků, ovšem často dochází k jeho nadužívání a zdá se, že mnoho akcí, které daný zneprátený stát či osoba podniká, je označováno jako „válečný zločin“ čistě proto, aby došlo k vyvolání zájmu veřejnosti o dané téma, aniž by došlo k vysvětlení detailů či kontextu.

Tato část práce tedy definuje, co lze z pohledu práva klasifikovat jako válečný zločin a uvádí tento pojem do kontextu válečného práva, které je v současnosti spíše uváděno jako právo válečných konfliktů či mezinárodní humanitární právo. V rámci druhé podkapitoly je naznačena kategorizace válečných zločinů, podrobněji jsou rozvedeny tyto kategorie ve třetí kapitole. Závěrem této kapitoly jsou nastíněny způsoby stíhání a trestání válečných zločinů, které je zcela jistě jedním z důsledků syrského konfliktu, jež lze pocítit i v evropském prostoru. Pro potřeby této práce a vzhledem k jejímu zaměření jsou některé právní definice a formulace zjednodušené, případně nejsou uvedené některé výjimky či detaily, které nejsou pro pochopení kontextu tématu práce nezbytné. Je důležité rovněž zmínit, že Evropská unie a její soudní dvůr přistupují k otázkám a definicím ozbrojených konfliktů jinak, proto i jejich interpretace se odlišuje od té mezinárodně právní.

1.1 Válečné zločiny a mezinárodní humanitární právo

1.1.1 Definice mezinárodního humanitárního práva

Pravidla, která nějakým způsobem upravovala vedení války, zejména s cílem omezit násilí, které je nezbytně s válkou spjata, lze doložit již ze starověkého Řecka či Říma. V současnosti je tato oblast součástí odvětví mezinárodního práva, nejčastěji označována jako mezinárodní humanitární

právo¹. Jedná se o odvětví, „které reguluje vztahy států a nestátních aktérů v průběhu ozbrojeného konfliktu“², případně „zmírňuje dopady utrpení, které konflikt způsobuje“³. S touto právní oblastí se rovněž pojí mezinárodní ochrana lidských práv a mezinárodní trestní právo, potažmo mezinárodní justiční spolupráce. Ačkoliv lze předpokládat, že většina lidské populace si nepřeje setkat se ve svém životě s ozbrojeným konfliktem, je nutné také konstatovat, že mnoha z nich se toto přání nesplní, a že ač společnost 21. století takové konflikty a jejich jakoukoliv formu odsuzuje, je třeba tuto oblast právně regulovat a trvat na aplikaci stanovených právních norem, která je nezbytná pro fungování a důvěru společnosti v právní stát.

Mezinárodní humanitární právo se ve své moderní podobě se začalo vyvíjet od 19. století, ovšem až počátek 20. století přinesl významnější regulaci této oblasti⁴. Samotné označení tohoto právního odvětví bylo zavedeno až po druhé světové válce, a to na základě podnětu, jenž vzešel od představitelů Mezinárodního výboru Červeného kříže. Výbor rovněž nabídl vlastní definici mezinárodního humanitárního práva, která je povětšinou, případně s mírnými modifikacemi, v odborných kruzích přijímána. Jedná se tak o „soubor mezinárodních pravidel smluvního i obyčejového původu, jejichž specifickým úkolem je řešit humanitární problémy přímo vyplývající z ozbrojených konfliktů, ať už mezinárodních či vnitrostátních, omezovat z humanitárních důvodů právo stran konfliktu používat prostředky a způsoby vedení války a chránit osoby a objekty, jež jsou nebo by mohly být konfliktem zasaženy.“⁵

Zásadním momentem ve vývoji mezinárodního humanitárního práva bylo přijetí Charty OSN, která na základě Briand-Kellogova paktu, přijatého v roce 1928 ve svém článku 2, odstavci 4 zakázala jakékoliv použití síly nebo její hrozby v mezinárodních vztazích. Z tohoto zákazu vychází i několik výjimek přímo uvedených rovněž v Chartě OSN a těmi je zejména reakce na ozbrojený útok formou individuální či kolektivní sebeobrany, dále případ udržení či obnovení mezinárodního míru a bezpečnosti⁶, či aplikace oblastních dohod⁷. Jako další

---

¹Známé také jako právo ozbrojených konfliktů (moderní označení) nebo válečné právo (starší označení).

² ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo, předmluva*.

³McCOUBREY, H., *International Humanitarian Law*, s. 1.

⁴ Úmluvy vzniklé v rámci Haagské konference v roce 1907.

⁵ ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 7.

⁶ kapitola VII Charty OSN.

výjimky ze zákazu použití síly související s širším výkladem článků kapitoly VII Charty OSN jsou uváděny válka za národní osvobození⁸, humanitární intervence⁹ a odpovědnost za ochranu¹⁰. Je ovšem nutné zdůraznit, že tyto výjimky nezbavují žádnou ze stran konfliktu povinnosti dodržovat pravidla platná pro ozbrojený konflikt. Všechny strany konfliktu jsou si v aplikaci pravidel mezinárodního humanitárního práva rovny.

1.1.2 Pojem ozbrojený konflikt a jeho základní rozdělení

Mezinárodní humanitární právo je z hlediska svých pramenů možné také chápat jako soubor pravidel ženevského a haagského práva, které upravují ochranu obětí ozbrojených konfliktů a regulaci chování v rámci ozbrojeného konfliktu. Jak je vidno z několika výše uvedených definic, všechny pracují s pojmem „ozbrojený konflikt“, vzhledem k tomu, že dochází k aplikaci těchto norem pouze v situaci, kterou můžeme nazvat ozbrojený konflikt, v některých případech i v době míru, ovšem rovněž pouze ve vazbě na ozbrojený konflikt. Pojem „ozbrojený konflikt“ nahradil dříve užívaný pojem „válka“, na nějž se vztahuje užší definice. Na rozdíl od války není ozbrojený konflikt omezen pouze na mezistátní ozbrojená střetnutí, nemusí dosáhnout vysoké intenzity bojů a nezohledňuje formalitu vyhlášení. Ozbrojený konflikt byl definován až v roce 1995 v rámci činnosti Mezinárodního trestního tribunálu pro bývalou Jugoslávii, a to tak, že se jedná o „uchýlení se k ozbrojené síle mezi státy, nebo déle trávající ozbrojené násilí mezi vládní autoritou a organizovanými ozbrojenými skupinami či mezi takovými skupinami uvnitř jednoho státu“¹¹. Jedná se o definici poměrně širokou a málo specifikovanou, která přináší mnoho sporných otázek. V praxi ovšem nezáleží na tom, zda strany v konfliktu existenci tohoto konfliktu uznávají či ne, neboť mezinárodní humanitární právo je třeba aplikovat již od zahájení nepřátelství, tedy objektivního stavu, nikoliv subjektivní interpretace stran

---

⁷ kapitola VIII Charty OSN.

⁸ Tj. prosazení práva národů na sebeurčení.

⁹ Tj. intervence na základě rozhodnutí Rady bezpečnosti OSN za účelem zastavení porušování lidských práv.

¹⁰ Tzv. R2P, tj. primární povinnost každého státu chránit obyvatelstvo zejm. před genocidou, válečnými zločiny, zločiny proti lidskosti apod., přičemž v případě, že stát selže v plnění této povinnosti, přechází odpovědnost na ostatní státy mezinárodního společenství. Odpovědnost za ochranu je chápána jako preventivní prostředek, na rozdíl od humanitární intervence.

¹¹ ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 39.

konfliktu. Podstatou pro rozhodování o statusu konfliktu je míra intenzity a organizovanosti stran konfliktu¹².

Ozbrojené konflikty lze základním způsobem rozlišit na mezinárodní a vnitrostátní. Toto rozlišení lze definovat dvěma směry – podle teritoriálního rozsahu a podle stran v konfliktu, přičemž pro oba je aplikován jiný právní režim. V případě teritoriálního hlediska se jedná o mezinárodní konflikt, pokud probíhá na území dvou či více států. V případě hlediska počtu stran se o mezinárodní konflikt jedná, pokud jsou stranami konfliktu státy, ovšem pokud je alespoň jedna ze stran nestátní, jedná se o vnitrostátní konflikt¹³.

Mezinárodní ozbrojený konflikt se řídí všemi Ženevskými úmluvami z roku 1949, Dodatkovým protokolem I. z roku 1977 a všemi smlouvami haagského práva. Jedná se tedy o poměrně komplexní úpravu. Tento typ konfliktu rozlišuje kombatanty a civilisty. Kombatanti mohou bojovat v rámci konfliktu, za toto zapojení jim nehrozí postih, ale sami jsou i cílem bojů, a v případě, že se stanou zajatci, je s nimi nutné nakládat způsobem stanoveným Ženevskou úmluvou III; zatímco civilisté se do boje nemohou zapojit, a zároveň nesmí být ani cílem útoku.

Vnitrostátní ozbrojený konflikt reguluje pouze jeden z článků Ženevských úmluv, některé smlouvy haagského práva a za některých okolností Dodatkový protokol II z roku 1977. Jde tak o regulaci marginální v porovnání s mezinárodním ozbrojeným konfliktem, a poskytuje pouze tzv. minimální standard humanity. Ve vnitrostátním ozbrojeném konfliktu není zaveden status kombatanta či válečného zajatce, a osud bojovníků je tak v rukou stran konfliktu, případně vítězné strany. Tento přístup ovšem vychází z obavy, aby nebylo nadměru zasahováno do vnitřních záležitostí suverénních států.

Nicméně v praxi také není snadné jasně rozlišit povahu konfliktu, neboť některé vykazují znaky obou typů, případně svůj charakter v průběhu konfliktu mění. V takovém případě se označují jako konflikty zmezinárodnělé, které nemají jednoznačný právní režim¹⁴.

---

¹²ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 40.

¹³Tamtéž.

¹⁴Tamtéž, s.41-42.

1.1.3 Mezinárodní a vnitrostátní ozbrojený konflikt

Na základě výše uvedené definice lze konstatovat, že mezinárodní ozbrojený konflikt je v současnosti ojedinělým typem konfliktu. Řadí se mezi ně boje za národní osvobození, jež původně patřily k ozbrojeným konfliktům vnitrostátním, a mezistátní konflikty. Příkladem mezistátního konfliktu ze současnosti je ruská invaze na Ukrajinu, v kontextu Blízkého východu například ozbrojený konflikt mezi Izraelem a Libanem, jako příklad národně osvobodeneckého boje na Blízkém východě bývá uváděn izraelsko-palestinský konflikt¹⁵.

Vzhledem k tématu práce není třeba podrobněji rozebírat mezinárodní ozbrojené konflikty, a bude více prostoru věnováno vnitrostátním ozbrojeným konfliktům. Tento typ konfliktu je pro širokou veřejnost známý spíše jako občanská válka, a médiu je stále hojně používán. Po druhé světové válce tento typ konfliktu převážil nad mezinárodními, ač v jejich průběhu často dochází ke zmíněnému zmezinárodnění, jinak řečeno internacionalizaci, a nelze je tedy často jednoznačně klasifikovat. Definici vnitrostátního ozbrojeného konfliktu mimo jiné přinesl také Mezinárodní trestní tribunál pro bývalou Jugoslávii, který představil tento typ konfliktu jako „déletrvající ozbrojené násilí mezi vládní autoritou a organizovanými skupinami či mezi takovými skupinami uvnitř jednoho státu“¹⁶. Vnitrostátní ozbrojený konflikt se tak od vnitřních nepokojů a napětí, jež samotné nestačí k aplikaci mezinárodního humanitárního práva, liší znakem dlouhodobosti, organizovanosti a intenzitou bojů. Intenzita boje je vyjádřena jeho otevřeným kolektivním charakterem, který vyžaduje nasazení armády či podobné síly a má za následek nezanedbatelný počet obětí. Hledisko dlouhodobosti nebylo dosud specifikováno, a je nutné při jeho posuzování vycházet z individuálních okolností každého konfliktu. Hledisko organizovanosti se promítá v ozbrojené síle, její disciplíně a velení¹⁷.

Vnitrostátní ozbrojené konflikty se dále dělí dle bojujících stran, intenzity či právního režimu. V případě, že jednou ze stran konfliktu je legální vláda a druhou představují povstalci, jde o konflikt vertikální, avšak pokud jsou stranami konfliktu pouze ozbrojené skupiny nestátního charakteru, jde o konflikt

---

¹⁵ Klasifikace konfliktu se u různých autorů liší.

¹⁶ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 48.

¹⁷Tamtéž, s. 48-49.

horizontální. Z hlediska intenzity lze rozlišit konflikty, v nichž povstalecká skupina kontroluje větší část území státu, a konflikty, kdy nedochází k převzetí kontroly nad územím státu. V prvním případě jde o konflikty vyšší intenzity, v druhém případě o konflikty nižší intenzity. Z hlediska právního režimu se rozlišují konflikty, které se řídí jedním z článků Ženevských úmluv a konflikty, na něž se vztahuje i Dodatkový protokol II. První z těchto právních režimů se obvykle týká konfliktů horizontálních i vertikálních, které vykazují menší míru intenzity, zatímco do druhého režimu obvykle spadají konflikty vertikální mající vyšší intenzitu¹⁸.

Mezi další typy ozbrojených konfliktů v současnosti patří nové konflikty, konflikty zvnitrostátnělé a konflikty spojené s bojem proti terorismu. Za nové konflikty lze označit identitární ozbrojené konflikty, jež jsou charakteristické boji skupin organizovaných na základě společné identity, které si kladou za cíl kompletně zlikvidovat svého protivníka. Součástí bojů těchto skupin jsou tedy typicky čistky či genocida. Tento typ boje byl charakteristický pro takzvaný Islámský stát¹⁹. Druhým typem nových konfliktů jsou anarchické ozbrojené skupiny, které operují na území, které centrální vláda přestala ovládat. Často ovšem tyto skupiny nemají vytyčený jasný cíl, a pokud ano, nemusí mít nutně politický charakter. Je otázkou, jak by mělo mezinárodní společenství k těmto typům bojů přistupovat, neboť je pro ně typická tenká hranice mezi „pouhými“ vnitřními nepokoji a ozbrojeným konfliktem. Aplikace a vynucování pravidel mezinárodního humanitárního práva tak je značně problematická²⁰.

1.1.4 Zmezinárodnělý ozbrojený konflikt²¹

Jak již bylo zmíněno, některé ozbrojené konflikty je problematické zařadit, protože vykazují smíšený charakter. Obvykle se původně jedná o vnitrostátní ozbrojené konflikty, u nichž v určitém momentu dojde na základě konkrétních důvodů k jejich internacionalizaci. Těmito důvody bývá intervence cizího státu či států, zapojení jednotek OSN, rozpad státu, případně odtržení části území²².

Za konflikt s cizí intervencí lze považovat ozbrojený konflikt, v němž „jeden či více států zasahují svými ozbrojenými silami ve prospěch některé

¹⁸ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 50.

¹⁹ Dále jen „Islámský stát“.

²⁰Tamtéž, s. 55.

²¹Internationalized armed conflict.

²² ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 50-51.

z bojujících stran vnitrostátního konfliktu.“ V praxi dochází k ospravedlňování intervence cizího státu, na základě toho, že je iniciována pozváním státu, v němž konflikt probíhá²³. Platí, že taková intervence je skutečně ospravedlnitelná zejména pokud došlo k předchozí intervenci jiného státu, nicméně toto pravidlo bylo v minulosti již mnohokrát zneužito²⁴. Legitimita intervence cizího státu byla na Blízkém východě diskutována například v případě intervence Sýrie v libanonské občanské válce a v období, které po ní následovalo. Otevřená intervence cizího státu s cílem podpořit opozici se neobjevuje často, zejména proto, že opozice bývá podporována jinými prostředky než přímým nasazením ozbrojených jednotek jiného státu. Případně opozice podniká své vlastní operace právě z území cizího státu, a k intervenci cizího státu dochází tím, že podporuje tyto operace na svém území. Dle jurisdikce Mezinárodního soudního dvora je výslovně přípustná v případně národně-osvobozeneckých bojů²⁵.

Reakcí na konflikt s cizí intervencí bylo vytvoření tří přístupů, z nichž první prosazuje zachování vnitrostátního režimu konfliktu, druhý usiluje o plnou internacionalizaci konfliktu a třetí se kloní ke smíšenému typu. V praxi také docházelo k rozlišování jednotlivých částí konfliktu a k přiznání různých právních režimů, ovšem na základě jeho nevýhod, spočívajících zejména v komplikovanosti a zneužitelnosti stranami konfliktu dochází spíše k příklonu k alternativním přístupům²⁶.

V případě, že se do ozbrojeného konfliktu zapojí jednotky OSN, činí tak v rámci operací na udržení míru²⁷ či na vynucení míru²⁸. V případě operací na udržení míru, které mají preventivní charakter, je podmínkou pro jejich zahájení souhlas státu, jehož stabilita je ohrožena, zároveň musí být operace schválena Radou bezpečnosti OSN. Tento typ operace je v současnosti na Blízkém východě realizován v jižním Libanonu, kde operují jednotky UNIFIL. Cílem druhého typu operací je ukončení již vzniklého ozbrojeného konfliktu a znovunastolení míru. Narozdíl od prvně zmíněných operací v tomto případě není vyžadován souhlas dotčeného státu, jednotky nemusí zachovávat nestrannost a neutralitu a mohou použít sílu i nad rámec vlastní obrany. K zahájení operace je rovněž vyžadován souhlas Rady bezpečnosti OSN. Tento typ operace byl na Blízkém východě

---

²³ GRAY, C. D., *International Law and the Use of Force* s. 84.

²⁴ Tamtéž s. 92.

²⁵ GRAY, C. D., *International Law and the Use of Force* s. 105.

²⁶ ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo* s. 51-52.

²⁷ Peace-keeping operations.

²⁸ Peace-enforcement operations.

realizován například v Iráku v roce 1991, a také v Sýrii v roce 2012 vytvořením jednotek UNSMIS. Odborná veřejnost se neshoduje v tom, zda zahájení těchto operací má za následek zmezinárodnění ozbrojeného konfliktu, ovšem většinově se přiklání opět ke smíšenému režimu, který vede k posuzování jednotlivých částí konfliktu samostatně²⁹.

K internacionalizaci konfliktu rovněž dochází při rozpadu státu či odtržení jeho části jakožto následku vnitrostátního ozbrojeného konfliktu³⁰.

1.1.5 Další aspekty ozbrojeného konfliktu

S pojmem ozbrojeného konfliktu se rovněž pojí rozlišení okamžiku jeho zahájení a naproti tomu také jeho ukončení. S těmito momenty je totiž také spojena aplikace norem mezinárodního humanitárního práva. Zahájení ozbrojeného konfliktu se vyznačuje momentem vyhlášení války, což je v současnosti nepříliš častý způsob, či faktickým zahájením boje. V případě vnitrostátního konfliktu se jedná z logiky věci pouze o druhou variantu, a to v momentě, kdy vnitrostátní nepokoje dosáhnou zmíněné charakteristické intenzity, organizovanosti a dlouhodobosti.

Ukončení ozbrojeného konfliktu spojují normy mezinárodního humanitárního práva s „všeobecným skončením vojenských operací“ a to po vypálení posledního výstřelu. Překvapivě se tak nepojí s okamžikem podpisu mírové smlouvy či zahájením mírových jednání. V případě, že během ozbrojeného konfliktu dochází k přerušení bojů či příměří, nemá tato skutečnost vliv na aplikaci norem mezinárodního humanitárního práva. Pro vnitrostátní ozbrojený konflikt platí tyto definice obdobně, faktické skončení bojů může být spojeno s porážkou bojující strany či shodného projevu vůle obou stran, může to být ale také ztráta statusu ozbrojeného konfliktu ztrátou některých jeho charakteristických rysů.

Nicméně i po ukončení ozbrojeného konfliktu je vyžadována aplikace některých norem mezinárodního humanitárního práva, zejména se to týká nakládání s osobami zadržnými či internovanými v souvislosti s ozbrojeným

---

²⁹ ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 52-54.

³⁰Tamtéž, s. 54.

konfliktem, pravidla sankční povahy, pravidla regulující situaci na okupovaném území³¹.

Pravidla se zároveň v průběhu ozbrojeného konfliktu aplikují na celém území stran konfliktu, případně na celém území, které je pod kontrolou bojující strany, a to bez ohledu na to, zda na daném území reálně boje probíhají či nikoliv, ale také na území, které není kontrolováno žádnou z bojujících stran, ale probíhají zde nepřátelské akce či se zde nachází chráněné osoby.³²

Adresátem norem mezinárodního humanitárního práva je v první řadě stát, dále také mezinárodní organizace a jednotlivci, rovněž jsou to Mezinárodní výbor Červeného kříže, národněosvobozené hnutí a povstalci. Pro účely této diplomové práce je třeba upřesnit kategorii povstalců, jinak označovanou jako ozbrojené opoziční skupiny. Tyto skupiny jsou nestátními aktéry, kteří se zapojují do vnitrostátního ozbrojeného konfliktu, bez ohledu na to, zda fakticky dojde z jejich strany k převzetí kontroly nad určitým územím.³³

1.2 Klasifikace syrské občanské války I.

Ohlédnutím se za předchozí podkapitolou lze nyní zhruba určit, o jaký typ ozbrojeného konfliktu se jedná v případě syrské občanské války, a další okolnosti tohoto konfliktu. Z hlediska právní klasifikace je předmětem této práce „syrský ozbrojený konflikt“, ovšem pro tento konflikt se již vžil název „syrská občanská válka“ a proto tato práce i nadále užívá toto označení. Zpočátku se jednalo o čistě vnitrostátní konflikt, přičemž zapojením dalších stran došlo k jeho internacionalizaci. V případě charakteristiky vnitrostátních úseků syrské občanské války je lze klasifikovat jako vertikální konflikt vyšší intenzity. Ke zmezinárodnění konfliktu došlo v důvodu intervence dalších států a zapojení jednotek OSN.

1.3 Kategorizace válečných zločinů

S povinností dodržovat ve spojitosti s ozbrojeným konfliktem pravidla mezinárodního humanitárního práva se pojí také postih za jejich nedodržování. Porušování tohoto práva se označuje jako válečný zločin, v kontextu ozbrojeného

---

³¹ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 58-60.

³²Tamtéž, s. 63.

³³ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 66-74.

konfliktu se rovněž rozlišují zločiny proti míru a zločiny proti lidskosti. Všeobecně lze konstatovat, že státy mají usilovat o zamezení všech porušení mezinárodního humanitárního práva, nicméně spáchání jen některých činů zakládá individuální trestní odpovědnost.

Obecně lze válečné zločiny definovat jako „závažná porušení obyčejových nebo smluvních pravidel mezinárodního humanitárního práva aplikovatelného v ozbrojeném konfliktu“³⁴. Prameny ženevského práva ovšem používají termín „závažné porušení“³⁵, který se vztahuje pouze na mezinárodní ozbrojený konflikt. Dodatkový protokol jmenuje další z těchto porušení.

Na formulaci kategorií válečných zločinů měla vliv také činnost mezinárodních trestních tribunálů, které byly zřizovány ad hoc a specifikace válečných zločinů byla nutná k tomu, aby byla přesně definována oblast působnosti těchto tribunálů. V roce 1998 byl přijat Statut Mezinárodního trestního soudu, kterému přísluší jurisdikce mimo jiné také v oblasti válečných zločinů. Tento Statut uvádí enumerativní výčet válečných zločinů. Řadí mezi ně mimo jiné i výše zmíněná závažná porušení dle Ženevských úmluv. Statut lze považovat z uvedených pramenů za nejkomplexnější zdroj skutkových podstat válečných zločinů. Prostřednictvím Statutu došlo ke kvalifikaci porušení pravidel vnitrostátního ozbrojeného konfliktu jako mezinárodně postižitelného válečného zločinu, jehož potrestání bylo do té doby pouze záležitostí ponechanou na vůli státní moci, a většina států tento krok podpořila. Zjevně totiž státy nejsou v případě válečných zločinů ve vnitrostátním ozbrojeném konfliktu schopny tyto činy efektivně vyšetřovat a stíhat, a navíc má většina současných ozbrojených konfliktů charakter alespoň částečně vnitrostátní³⁶. Nicméně Statut je mezinárodní smlouvou, a tak je jurisdikce Mezinárodního trestního soudu omezena stranami, které se rozhodly pro jeho podpis a ratifikaci.

1.4 Stíhání a trestání válečných zločinů

Pro realizaci trestního stíhání válečných zločinů lze volit cestu mezinárodní či vnitrostátní – tedy stíhání na úrovni národní soudní soustavy, či prostřednictvím mezinárodních trestních soudů či tribunálů. Státy, které jsou signatáři Ženevské úmluvy, se přitom přijetím tohoto dokumentu zavázaly, že

---

³⁴Tamtéž, s. 472.

³⁵Grave breaches.

³⁶MOIR, L., *The Law of Internal Armed Conflict* s. 164-165.

v rámci své legislativy přistoupí ke kriminalizaci válečných zločinů, budou pátrat po osobách obviněných z porušení Úmluvy, případně budou tyto osoby soudit či je odevzdají příslušnému státu. Platí, že státy mají vyšetřovat a stíhat válečné zločiny, kterých se dopustili osoby, jež jsou součástí státního aparátu³⁷.

S těmito povinnostmi se pojí princip univerzální jurisdikce, který spočívá v tom, že stát, je oprávněn osobu obviněnou ze zločinů podle mezinárodního práva soudit, bez ohledu na místo, kde byl zločin spáchán a na občanství obviněného či oběti. V širším pojetí tento princip znamená, že státu toto právo náleží i bez ohledu na to, zda se obviněná osoba v tomto státě nachází či zde byla zadržena. V užším pojetí toto právo danému státu náleží, jen pokud je dotýčný skutečně přítomen, případně zadržen na území státu, přičemž tento přístup je v praxi uplatňován častěji. Další detaily spojené s aplikací tohoto principu si obvykle státy upravují ve svých trestněprávních předpisech.

Další možností, jak stíhat a trestat válečné zločiny mezinárodní soudy. Tyto soudy vznikají ad hoc, jsou tedy zřizovány ke stíhání válečných zločinů vztahujících se ke konkrétnímu ozbrojenému konfliktu, a vznikají na základě zákona nebo smlouvy. Posledním takto zřízením soudem je Zvláštní tribunál pro Libanon. Od těchto soudů se liší již výše zmíněný Mezinárodní trestní soud, který je na rozdíl od ad hoc zřizovaných tribunálů stálou institucí. Jeho jurisdikce je omezena na státy, které k jejímu výkonu daly souhlas³⁸. Výjimku tvoří situace, kdy Rada bezpečnosti OSN předá Mezinárodnímu trestnímu soudu oznámení, o podezření ze spáchání válečných zločinů na území určitého státu. Jedná tak na základě článků Hlavy VII Charty OSN. Mezinárodní trestní soud je oprávněn stíhat a soudit jen v případě, že vnitrostátní soudy nemohou nebo nejsou ochotné samy tak učinit³⁹.

---

³⁷McCOUBREY, H., *International Humanitarian Law*, s. 284.

³⁸ Patří sem i další podrobnosti, které ale na tomto místě nemohou být všechny jmenovány.

³⁹ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, s. 494-496.

2 Syrská občanská válka

Následující kapitola práce má sloužit k objasnění okolností, za kterých došlo k syrské občanské válce⁴⁰. První část kapitoly je věnována předválečnému období pro nastínění vnitrostátní politické situace. V další části jsou uvedeny strany, které se do konfliktu zapojily. Jednotlivé podkapitoly uvádějí stručnou charakteristiku bojujících stran, kontext jejich zapojení do konfliktu, poukazují na významné operace a střety i to, jak se jejich zapojení dále odrazilo ve vývoji konfliktu. Třetí část kapitoly stručně shrnuje důsledky války, zejména to, jakým způsobem se konflikt odrazil na ekonomické a společenské situaci v Sýrii.

2.1 Okolnosti vzniku konfliktu

V první části této kapitoly bude stručně charakterizován syrský politický režim za vlády Baššára al-Asada. Následující podkapitola popíše, jakým způsobem došlo k rozpoutání protestů a čím se vyznačoval počátek syrského revolučního úsilí.

2.1.1 Syrský politický režim

Již samotné převzetí vlády po smrti Háfize al-Asada, pobouřilo část syrské společnosti, zejména kvůli změně ustanovení ústavy tak, aby se jeho syn Baššár al-Asad mohl stát prezidentem. S počátkem jeho vlády ale přišla i naděje na politické a ekonomické reformy a celkovou liberalizaci těchto dvou oblastí. První rok jeho vlády je označován jako Damašské jaro, kdy se rozvíjelo mnoho intelektuálních sociálních a politických platforem, jež formulovaly požadavky demokratizace politického systému a diskutovaly o lidských právech. Vzniklo například „Declaration of One Thousand“ nebo „Communiqué of the 99 Intellectuals“, v němž bylo požadováno zrušení výjimečného stavu a s tím souvisejících zákonů, propuštění politických vězňů, aplikace politického pluralismu, svoboda slova a tisku. Ač bylo odpovězeno kladně na propuštění některých politických vězňů, činnost těchto hnutí byla potlačována zaváděním

---

⁴⁰ V předcházející kapitole bylo objasněno, že v kontextu mezinárodního humanitárního práva je správným pojmem pro označení války v Sýrii „ozbrojený konflikt“, nicméně na základě rozšířeného užívání pojmu „občanská válka“ bude v rámci této kapitoly souhrnně používán tento pojem, případně samostatně pojem „konflikt“ či „válka“.

požadavků týkajících se jejich činnosti, účastníci byli obviňováni z kolaborace se zahraničními agenty.

V oblasti ekonomiky došlo k mnoha změnám. Země se v té době potýkala se zvyšováním cen pohonných hmot a dalšího zboží, ekonomické plány na zvyšování životní úrovně obyvatel nebyly úspěšné, zvyšovala se nezaměstnanost zejména mladých, vysokoškolsky vzdělaných lidí a docházelo k vysokému nárůstu počtu obyvatel. Ve snaze zlepšit ekonomickou situaci země proběhla částečná privatizace, rozvíjení ekonomické spolupráce s Evropskou unií a jinými státy, spolupráce v ropném průmyslu a všeobecné zavádění principů liberální ekonomie. Nicméně následkem těchto změn bylo ale spíše prohlubování chudoby obyvatel nižší a střední třídy.

I na úrovni politické a administrativní proběhlo s příchodem nového prezidenta mnoho změn. Baššár al-Asad provedl personální změny úřednického aparátu, učinil kroky k modernizaci státní správy a potlačení byrokracie, podporoval vývoj technologií a komunikace, v rámci čehož byl rozšiřován přístup k internetu. Částečně byla uvolněna politická atmosféra i prostřednictvím legalizace satelitního vysílání a povolení vydávat i nestranné časopisy a noviny a umožnění činnosti organizací na ochranu lidských práv. Baššár al-Asad považoval za důležitou soběstačnost státu a cílem jeho kroků byla integrace Sýrie na Blízkém východě a hledání strategických partnerů pro další rozvoj, ve snaze si zároveň uchovat politickou nezávislost.

Nespokojenost existující umírněné opozice, nově se formulujících opozičních skupin a demonstrantů se promítala v kritice korupce, nezaměstnanosti, vysokých cen. V politické rovině byla kritizován represivní přístup režimu založeném na silné pozici prezidenta, armády a bezpečnostních složek, nedemokratické praktiky a zneužívání pravomoci, potlačování základních svobod, monopolizace moci v rukou úzké skupiny lidí, v neposlední řadě také laxní přístup vůči statusu Golanských výšin⁴¹.

---

⁴¹ RAMADAN, I., Sýrie s. 146-152.

2.1.2 Počátky arabského jara v Sýrii

Sýrie byla vedle dalších států⁴² regionu Blízkého východu a severní Afriky zemí, v níž se rozběhly protesty požadující změnu stávajícího politického systému, známé jako tzv. Arabské jaro. Jak je patrné z předchozí podkapitoly, neexistoval pouze jeden důvod těchto protestů, nýbrž celá řada. Názory na důvody vzniku protestů se různí i mezi odborníky, kromě socioekonomických a politických důvodů jsou uváděny problematické důsledky sektářství a kmenového systému⁴³.

Nejednalo se zpočátku o ozbrojený konflikt, k jeho militarizaci došlo až po několika měsících. Za začátek protestů lze označit události 15. 3. 2011 ve městě Dar'á, odkud se demonstrace přesunuly do Damašku a dalších částí země. Za původní incident, jehož následkem byly rozšiřující se demonstrace, bylo zatčení a mučení studentů, kteří ve zmíněném městě na jihovýchodě Sýrie psali protirežimní hesla inspirované protesty v Tunisku a Egyptě, na zdi místní školy. Režim nebyl schopen potlačit demonstrace, které opozice v této fázi označovala jako poklidné, ovšem vláda tvrdila, že protestující byli i ozbrojeni a útočili na bezpečnostní složky režimu⁴⁴. První demonstrace se odehrávaly v menších městech a na periferiích s převážně sunnitskou populací, případně v sunnitských částech měst, a do větších měst a Damašku se postupně šířily⁴⁵. Demonstrantům nelze přiřadit společný prvek, který by je nějakým způsobem charakterizoval, protože do protestů se zapojili lidé napříč generacemi, náboženstvími a etniky s různým sociálním a ekonomickým statutem⁴⁶.

Prezident Baššár al-Asad považoval protesty za součást dlouho připravovaného plánu zahraničních aktérů, zejména Spojených států, Francie, Velké Británie a Izraele, podporované Tureckem, Katarom a Saúdskou Arábií na svržení režimu, a oslabení moci země následkem jejího rozpadu na menší územní celky⁴⁷. Ač byly protesty násilně potlačovány a aktivisté zatýkáni, vězněni a mučeni⁴⁸, prezident uznával určité nedostatky v politice a administrativě, na které

---

⁴² zejména Tunisko, Libye, Jemen, Egypt.

⁴³ VAN DAM, N., *Destroying a Nation*, 1. A synopsis of Ba' this thistory before the Syrian Revolution (2011).

⁴⁴ MENDEL, M., *Arabské jaro*, s. 154-155.

⁴⁵ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 2. The Syrian Civil War and Crisis, 2011-2018.

⁴⁶ ABOUD, S. N., *Syria*, 2: The Syrian Uprising.

⁴⁷ RAMADAN, I., *Sýrie* s. 153.

⁴⁸ ABOUD, S. N., *Syria*, 2: The Syrian Uprising.

odpovídal zrušením výjimečného stavu, který trval čtyřicet osm let, snížením cen pohonných hmot, zmrazením ceny elektřiny, povolil veřejná shromáždění, zřídil fond pro rodiny v nouzi a nařídil vytvořit program pro snížení nezaměstnanosti⁴⁹. Následně byl také zrušen Vyšší státní bezpečnostní soud, do jehož jurisdikce spadaly případy související s bezpečností, a řízení u něj probíhalo v utajení⁵⁰.

Na konci března roku 2011 rozhodl o rozpuštění kabinetu, ale ani spolu s přijatými novými výše zmíněnými opatřeními protesty neutichaly. Prezident nabídl opozici prostor pro vyjednávání, její většinová část ale odmítla. Mezi těmito dvěma stranami se nevytvořil dostatek důvěry a vůle, aby jedna strana byla ochotna poslouchat druhou, napětí se tedy stupňovalo. V červnu byla proti demonstrantům nasazena armáda. Prezident hovořil o tom, že jde o boj proti teroristům, opozice zase kritizovala vraždění neozbrojených civilistů. Se vznikem FSA⁵¹ došlo ke skutečné militarizaci konfliktu a prezident odmítl vyjednávat jak s představiteli FSA, tak s exilovou opozicí či islamistickými skupinami⁵². Konflikt začal být čím dál méně přehledný a strany, které se ho účastnily, začaly přibývat.

2.2 Strany zapojené do konfliktu

Je nezbytné seznámit se s účastníky konfliktu, jejichž počet snad ani nelze přesně určit. Do syrského konfliktu se zapojilo mnoho aktérů, ať už vnitrostátních, regionálních i mezinárodních. Většina těchto mezinárodních se konfliktu účastnila formou zástupné války prostřednictvím podpory svých partnerů aktivně se účastnících uvnitř Sýrie. Velká část těchto aktérů se v menší či větší míře dopustila porušení norem mezinárodního humanitárního práva. Některé z těchto případů byly silně medializovány, vyšetřovány a veřejně odsuzovány, o některých se zcela jistě dosud nemluvilo a mluvit ani nebude. Představení účastníků konfliktu slouží pro nastínění jejich aktivit, s nimiž se pojí páchaní válečných zločinů, které budou představeny v další kapitole. Role každé ze stran konfliktu by se mohla věnovat samostatná práce, proto jsou v jednotlivých podkapitolách pouze nastíněny základní charakteristiky či naznačeny záměry, s nimiž strany do konfliktu vstupovaly. Představeny jsou pouze ty strany a skupiny, které se konfliktu reálně fyzicky účastnily s nasazením vlastních jednotek, a jejich

---

⁴⁹RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 2.TheSyrian Civil War and Crisis, 2011-2018.

⁵⁰ ABOUD, S. N., *Syria, 2: The Syrian Uprising*.

⁵¹ Free Syrian Army.

⁵² RAMADAN, I., *Sýrie* s. 169-171.

zapojení se do konfliktu měla s přihlédnutím k celkovým důsledkům zásadní význam⁵³.

2.2.1 OSN

Organizace spojených národů⁵⁴ monitoruje konflikt v Sýrii od jeho počátku. Od roku 2012 bylo Radou bezpečnosti OSN přijato celkem 27 rezolucí, které se konfliktu dotýkají, a prostřednictvím nichž se snažila podpořit jeho mírové řešení. Kromě rezolucí byla vydána řada dalších dokumentů: stanoviska předsedy Rady bezpečnosti, zprávy generálního tajemníka, dokumenty sankčních výborů, výborů pro lidská práva, dokumenty Valného shromáždění a další. Prostřednictvím těchto dokumentů se OSN pokoušela podpořit mírové a politické řešení konfliktu a zároveň adekvátně reagovat na porušování pravidel mezinárodního humanitárního práva. Dalšími adresovanými tématy bylo zajišťování humanitární pomoci a potlačování terorismu.

O konfliktu v Sýrii informovala ve strukturách OSN Rada pro lidská práva již v dubnu roku 2011, ovšem až v srpnu bylo vydáno první stanovisko předsedy Rady bezpečnosti. Na základě dramatických událostí konfliktu a eskalaci násilí, se dne 30. 6. 2012 z iniciativy zvláštního vyslance pro OSN pro Sýrii sešli představitelé OSN, Arabské ligy, Evropské unie a některých států jakožto „Akční skupina pro Sýrii“⁵⁵. Kromě toho, že v rámci tohoto setkání vyjádřili tito představitelé hluboké znepokojení nad situací v Sýrii, tak také přislíbili podporu případnému politicky a demokraticky vedenému mírovému procesu, který by reagoval na požadavky syrských občanů. Spolu s tím zdůraznili, že takový proces by měl probíhat v rámci Šestibodového plánu zvláštního vyslance pro Sýrii Kofiho Annana⁵⁶ a rezolucemi Rady bezpečnosti OSN č. 2042⁵⁷ a 2043⁵⁸. Tyto

---

⁵³ Nejsou tak v této kapitole představy například Írán, libanonský Hizballáh, Saúdská Arábie, Katar, Izrael ad.

⁵⁴ dále jen OSN.

⁵⁵ Action Group for Syria.

⁵⁶ Začátkem roku 2012 byl Kofi Annan jmenován zvláštním vyslancem OSN a Ligy Arabských států pro syrskou krizi, a jeho činnost měla přispět k mírovému řešení krize, zastavení násilí a porušování lidských práv. Sestavil Šestibodový plán, k jehož implementaci mělo dojít v dubnu téhož roku. Tento plán zavazoval ke spolupráci s vyslancem na inkluzivním politickém řešení, ukončení bojů, a to jak ze strany režimu, tak ze strany opozice, zpřístupnění humanitární pomoci, propuštění svévolně zadržovaných osob a zajištění svobody pohybu novinářů a svobody shromažďování. Plán byl na konci března roku 2012 přijat syrským prezidentem, ale k jeho plné implementaci nikdy nedošlo. Závěrem svého působení na pozici vyslance OSN Kofi Annan konstatoval, že prezident al-Assad se musí vzdát prezidentského postu, a musí dojít ke kompletní přeměně politické garnitury, vzhledem k tomu, že současná vláda naprosto ztratila svou

rezoluce již dříve odsoudily porušování lidských práv ze strany syrského režimu a ozbrojených skupin a vyzvaly k ukončení veškerého násilí.

Akční skupina svá usnesení vyjádřila v tzv. Ženevském komuniké. Tato deklarace předestírá politickou reformu, jež by měla vyústit v demokratický, pluralistický stát, svobodné volby, zajišťování lidských práv a práv menšin, nezávislé soudnictví, ve vytvoření mechanismů, které by zajišťovaly, aby procesy nezbytné pro vládu práva, skutečně naplňovaly svůj účel. V tomto dokumentu se rovněž již hovoří o takzvaném přechodném období, pro něž má být sestaven zvláštní vládní orgán, sestávající se z členů současné vlády, členů opozice a případně členů dalších skupin. Zároveň byla zmíněna možnost přeměny ústavního pořádku, případně celého právního systému⁵⁹. Nicméně v následujících letech se konflikt pouze zhoršoval, a žádný z cílů dokumentu se nepodařilo naplnit.

Již s první rezolucí 2042 byli do Sýrie vysláni neozbrojení vojenská pozorovatelé OSN, s druhou rezolucí 2043 v dubnu roku 2012 již byla vytvořena mise UNSMIS⁶⁰ čítající 300⁶¹ neozbrojených vojenských pozorovatelů a civilních expertů, kteří měli vykonávat dohled nad ukončením ozbrojeného násilí a dodržování Šestibodového plánu. Jejich mandát byl prodloužen rezolucí č. 2059. Svou činnost tak UNSMIS ukončila dne 12. 8. 2012, její činnost nepřinesla požadované výsledky. Neúspěšnost mise byla zdůvodněna zhoršováním bezpečnostní situace, zvyšováním napětí ve společnosti i na politické scéně a nezajištění optimálních pracovních podmínek pro efektivní monitorování situace⁶². Mise byla navíc postavena na nepřilíš silných diplomatických základech, kterými otrásal konflikt uvnitř Rady bezpečnosti, odrážející odlišné názory jejích členů⁶³. Klasifikace této mise je diskutabilní vzhledem k tomu, že je označována za operaci pro udržení míru, a to i ze strany OSN, přestože její činnost zjevně neměla preventivní charakter, zároveň ale se jednalo o

---

legitimitu, zároveň je pro ukončení konfliktu nezbytné, aby všechny strany učinily určité kompromisy.

Text of Annan's six-point peace plan for Syria, In: *Reuters*.

My departing advice on how to save Syria, In: *Kofi Annan Foundation*.

⁵⁷ Rezoluce RB OSN č. 2042 ze dne 14. 4. 2012.

⁵⁸ Rezoluce RB OSN č. 2043 ze dne 21. 4. 2012.

⁵⁹ Final communiqué of the Action Group of Syria (Geneva Communiqué).

⁶⁰ United Nations Supervision Mission in Syria – Mise OSN pro dohled v Sýrii.

⁶¹ Ke 30. 6. 2012 278 vojenských pozorovatelů a 121 civilistů – personálu.

UNSMIS, United Nations Supervision Mission to Syria, *UNSMIS Facts and Figures*.

⁶² UNSMIS, United Nations Supervision Mission to Syria, *UNSMIS Background*.

⁶³ KOOPS, J.A., MACQUEEN, N., TARDY, T., WILLIAMS, D., *The Oxford Handbook of United Nations Peace keeping Operations*, s. 844.

neozbrojenou misi, která se nijak zásadním způsobem o znovunastolení míru nezasadila. Pokud by činnost UNSMIS měla být klasifikována jako operace pro udržení míru, zcela jistě měla být uskutečněna dříve než po již více jak rok trvajícím konfliktu. V následujícím roce se vedly teoretické debaty o uskutečnění mise UNSMIS II, která ale nikdy neproběhla.

Namísto toho byla s rezolucí č. 2118⁶⁴ ustavena mise ve spolupráci s Organizací pro zákaz chemických zbraní⁶⁵. Mise byla iniciována na základě podezření, že v damašské Ghútě byly dne 21. 8. 2013 použity chemické zbraně. Rada bezpečnosti ve své rezoluci připomněla, že Sýrie je signatářem Ženevského protokolu o zákazu použití plynů a bakteriologických zbraní ve válce z roku 1925. Na základě dříve vyjádřené vůle Sýrie připojit se k Úmluvě o chemických zbraních vypracovali USA a Rusko rámcový postup⁶⁶ k likvidaci chemických zbraní v Sýrii. V říjnu téhož roku byla likvidace zbraní zahájena a ke kompletnímu dokončení likvidace dle Organizace pro zákaz chemických zbraní došlo v lednu roku 2016⁶⁷.

V roce 2014 se s ohledem na činnost Islámského státu v Iráku a Sýrii ve své rezoluci č. 2170⁶⁸ OSN zabývalo otázkou terorismu a boje proti němu. Kromě Islámského státu se rezoluce zmiňuje i o organizaci Džabhat an-Nusrá a o jednotlivcích a skupinách napojených na Al-Qá'ídu. Rada bezpečnosti odsuzuje teroristické činy těchto skupin a jejich ideologii a žádá o ukončení jejich činnosti. Rezoluce věnuje zvláštní pozornost osobám, které přicházejí ze zahraničí za účelem připojit se k některé z uváděných teroristických organizací. Vyzývá všechny státy, aby usilovaly o nastolení spravedlnosti, zabraňovaly pohybu členů těchto organizací mezi státy a odrazovaly své občany od cest do Sýrie a Iráku za účelem připojit se k těmto organizacím. V další části se rezoluce věnuje financování terorismu. Všechny státy by se měly zdržet jakýchkoliv aktivit, které by podpořily, zejména finančně, činnost teroristických organizací. Dále vyzývá k uvalení sankcí na skupiny a jednotlivce spojených s činností jmenovaných organizací.

Ve svých následujících rezolucích již OSN specifikovala přetrvávající problémy spojené s přímým i nepřímým financováním činnosti teroristických

---

⁶⁴ Rezoluce Rady bezpečnosti č. 2118 ze dne 27. 9. 2013.

⁶⁵ UN Mission to Investigate Allegations of the Use of Chemical Weapons.

⁶⁶ Framework for Elimination of Syrian Chemical Weapons, In: *U.S. Department of State*.

⁶⁷ Destruction of declared Syrian chemical weapons completed, In: *OPCW*.

⁶⁸ Rezoluce Rady bezpečnosti č. 2170 ze dne 15. 8. 2014.

organizací v Sýrii. Ve své rezoluci č. 2199⁶⁹ tak odsoudila podporu těchto organizací skrze obchod s ropou, drogami, dopravními prostředky, zbraněmi, kovy, a dalšími komoditami. Poukázala také na likvidaci kulturních památek, k níž dochází ze strany těchto organizací.

V roce 2015 byly zahájeny mírové rozhovory ve Vídni vedené uskupením nazvaným Mezinárodní skupina pro podporu Sýrie⁷⁰. Tato skupina měla sloužit k prosazení snah OSN o dosažení politického uspořádání. Následně byla Radou bezpečnosti OSN jednomyslně přijata rezoluce č. 2254. Jednalo se o první rezoluci orientovanou pouze na politické řešení syrské krize, a v podstatě potvrdila a zdůraznila závěry z předcházejících jednání a odkázala na své již učiněné závěry ohledně konfliktu v Sýrii. Navíc rezoluce přichází s nutností navržení a vytvoření nové ústavy a s konkrétním časovým plánem, dle něhož by mělo ke konání parlamentních voleb dojít již do 18 měsíců⁷¹. Závěry a návrhy rezoluce nebyly uvedeny do praxe, tím spíš proto, že krátce po jejím přijetí byl vládními silami zabit reprezentant jedné ze skupin opozice, což přispělo k další eskalaci konfliktu⁷².

Řada rezolucí se rovněž týkala humanitární pomoci, která hraje významnou roli při zajišťování základních životních potřeb občanů Sýrie, jejichž životy byly válkou zasaženy. OSN považuje situaci v Sýrii za největší uprchlickou krizi na světě, vzhledem k tomu, že více než polovina Syřanů byla nucena opustit své domovy. OSN v rámci humanitární pomoci Sýrii financuje především zavedení odpadů a čisté vody a dalších hygienických opatření, zdravotnickou pomoc a zajištění vzdělání⁷³.

Za zásadní kritický bod ve vztahu OSN k syrskému konfliktu lze označit nejednotnost názorů uvnitř Rady bezpečnosti, vzhledem k tomu, že její členové zaujímali od počátku ke konfliktu odlišná stanoviska. Tím pádem Rada bezpečnosti nepůsobila jako diplomaticky kompaktní těleso a její aktivita nepůsobila vůči syrskému režimu a dalším stranám konfliktu dostatečně imperativně.

---

⁶⁹ Rezoluce Rady bezpečnosti č. 2199 ze dne 12. 2. 2015.

⁷⁰International Syria Support Group. Mezi členy této skupiny patří tyto arabské státy: Egypt, Írán, Irák, Jordánsko, Libanon, Katar, Saúdská Arábie, Turecko, Spojené arabské emiráty, Liga arabských států a Organizace islámské spolupráce.

⁷¹ Rezoluce RB OSN č. 2254 ze dne 18. 12. 2015.

⁷²HAUCH, Lars, *Mixing Politics and Force: Syria's Constitutional Committee in Review*, s. 9-11.

⁷³Syria, United Nations, In: *UN News*.

2.2.2 Rusko

Zapojení Ruské federace do syrského konfliktu nebylo dle některých autorů postavené na existenci silných diplomatických či ekonomických vztahů, které by mezi sebou tyto dva státy rozvíjely. Sýrie a Rusko neudržovaly vřelé politické vazby, a z ekonomického hlediska nehrálo Rusko výrazně silnou roli ani v dovozu ani ve vývozu syrských obchodních artiklů⁷⁴. V počátcích konfliktu navíc Rusko preferovalo zdržet se jakýchkoli zásahů, a řadu rezolucí a návrhů sankcí, i na žádost Damašku, společně s Čínou i dalšími státy vetovalo. Priority Ruska lze spatřovat ve snaze zabránit rozpadu a oslabení postsovětského prostoru právě tím, že se bude držet principu nevměšování se do vnitřních záležitostí suverénního státu, případně že podpoří řešení konfliktu založené na změně ústavního systému v rámci mírového procesu. Všeobecně tak lze konstatovat, že Rusko nebylo a priori syrským spojencem a podporovatelem režimu prezidenta al-Asada, nýbrž spíše spatřovalo v syrském konfliktu potenciál k tomu, aby se prostřednictvím svých aktivit znovu zapojilo do utváření prostředí mezinárodního společenství⁷⁵. Syrský konflikt tak byl prostředkem k posílení pozice Ruska proti Západu, zároveň k rozšíření vlivu a obnovení vnitřní soudržnosti.

Svou roli hrály i další geopolitické důvody. Svržení al-Asadova režimu a dosazení nové vlády by pro Rusko dozajista znamenalo nezaplacení obchodních kontraktů týkajících se dodávek vojenského materiálu Sýrii⁷⁶. Skrze vojenskou operaci mělo Rusko navíc možnost otestovat výkonnost své armády a její připravenost k boji, zároveň předvést svou vojenskou technologii a tím podpořit její vývoz nejen do zemí arabského světa. V neposlední řadě to byly teroristické skupiny, které představovaly bezpečnostní riziko, jemuž se Rusko chtělo vyhnout. Rozvíjení jejich činnosti, pronikání teroristů na území Ruska, získání zbraní hromadného ničení a radikalizace vlastního obyvatelstva byly dalším důvodem pro zásah do syrské války⁷⁷.

---

⁷⁴Zboží ze Sýrie putovalo primárně do Iráku, Libanonu, Německa, Egypta, Saúdské Arábie a Itálie, k importu docházelo především z Turecka, Číny a Egypta. CHODYNSKAJA GOLENIŠČEVA, M., *Syria. The Path from War to Peace*, VI. Evolution of Russia's military and political efforts to resolve the syrian crisis.

⁷⁵ CHODYNSKAJA GOLENIŠČEVA, M., *Syria. The Path from War to Peace*, VI. Evolution of Russia's military and political efforts to resolve the syrian crisis.

⁷⁶ ABOUD, S. N., *Syria*, 4: Before Aleppo: Stalemate and Fragmentation.

⁷⁷ HINNEBUSCH, R., SAOULI, A., *The War for Syria*, 14 Russian Foreign Policy in the Early Syrian Conflict.

Rusko si na poli syrské občanské války vybudovalo výjimečnou pozici. Tato pozice byla charakteristická jednak vlastní vojenskou operací, která byla na žádost Damašku zahájena 30. 9. 2015, ale také svým vztahem ke stranám zapojeným do konfliktu. Rusko navazovalo vztahy a vedlo rozhovory nejen s představiteli syrského režimu, ale také se zástupci opozice. Bylo také jedinou zemí, která se zapojila do všech kolektivních orgánů mírových rozhovorů.

Jak již bylo řečeno, na počátku konfliktu zastávalo Rusko striktně názor nezasahovat do dění uvnitř Sýrie a odmítlo několik rezolucí, naproti tomu byly odmítnuty vlastní návrhy rezolucí, které Rusko předkládalo. Po vydání rezoluce č. 2254 bylo zřejmé, že řešení syrské krize má řešení v přeměně politicko-právního uspořádání státu, nikoliv pouze ve vytvoření přechodné vlády. Po roce od zahájení vojenské operace v Sýrii vedené Spojenými státy se vojensky zapojilo i Rusko, přičemž mu nelze upřít velký podíl na získání syrského území z rukou teroristických organizací a podpoře mírového procesu⁷⁸. Vojensky Rusko nasadilo jak pozemní jednotky, tak letadla, válečné lodě i ponorky. Svými dostupnými prostředky se soustředilo na ekonomicky důležité objekty pro Islámský stát, zejména tedy na infrastrukturu spojenou s prodejem ropy⁷⁹. Na konci roku 2017 konstatovalo Rusko, že došlo ke všeobecnému splnění stanovených cílů a bylo zahájeno stahování ruských jednotek ze Sýrie.

Mezitím proběhla na podzim roku 2015 první návštěva prezidenta al-Asada v Sýrii, dále v roce 2017, a v témže roce navštívil významnou vojenskou základnu Hmímím v provincii Latákia jeho ruský protějšek Vladimir Putin. Oba státníci se setkali v roce 2018 v Soči. Vojenské nasazení Ruska v Sýrii mělo za následek i jeho spolupráci se Spojenými státy, aby mohly obě země koordinovat pohyby svých ozbrojených sil ve vzduchu⁸⁰ a zároveň společně pracovat na likvidaci chemických zbraní.

V roce 2017 přišlo Rusko s návrhem nové ústavy pro Sýrii, tato ústava směřovala k oslabení moci prezidenta, a celkové decentralizaci státu, nicméně tím, že Rusko obešlo obě strany vnitrostátního konfliktu, ani jedna z nich se neklonila k přijetí návrhu této ústavy. Následně se Rusko účastnilo konference v Soči, kterého se ovšem ostentativně neúčastnily významné opoziční skupiny

---

⁷⁸ CHODYNSKAJA GOLENIŠČEVA, M., *Syria. The Path from War to Peace*, VI. Evolution of russia's military and political efforts to resolve the syrian crisis.

⁷⁹ ABOUD, S. N., *Syria*, 5: After Aleppo: Breaking the Stalemate.

⁸⁰ CHODYNSKAJA GOLENIŠČEVA, M., *Syria. The Path from War to Peace*, VI. Evolution of russia's military and political efforts to resolve the syrian crisis.

s návrhem zřídit ústavodárnou komisi, a požádalo OSN o asistenci při formování a činnosti této komise v souladu s vydanou rezolucí č. 2254. Palčivou otázkou se stal výběr představitelů jednotlivých skupin. Podle jednoho z návrhů mělo Rusko a Írán navrhnout padesát členů za představitele režimu, Turecko padesát členů za opozici, a OSN dalších padesát členů z občanské společnosti. Tento návrh ale nebyl přijat. V roce 2018 přišla syrská vláda se seznamem vlastních kandidátů do komise, své členy nakonec nominovala i opozice, a zbylých padesát členů bylo navrženo tak, že dvacet devět z nich navrhla syrská vláda a dvacet jedna OSN, s tím že tito členové mají být nakloněni opozici⁸¹. Bohužel tak nebyla naplněna vize, podle níž měla být tato skupina jakýmsi spojovacím prvkem mezi oběma tábory, ale opět jsou její členové zainteresováni na jedné nebo druhé straně.

Syrská ústavodárná komise nakonec vznikla v roce 2019 a skládá se tedy ze sto padesáti členů. Zároveň byla uvnitř tohoto tělesa vytvořena menší pracovní skupina, v níž je každá skupina zastoupena patnácti členy, celkově tedy čítá čtyřicet pět osob⁸². Tato menší skupina má připravit návrh ústavy, který má být schválen celou komisí. Navrhovaná rozhodnutí musí být vždy přijata alespoň 75 % hlasů, tedy skupiny si mohou navzájem jakákoliv rozhodnutí blokovat. Dne 30. 10. 2019 proběhlo první setkání Ústavodárné komise. V rámci tohoto jednání vládní část komise zdůraznila důležitost suverenity, boje proti terorismu, nezbytnost ukončení sankcí proti Sýrii. Opozice očekávaně zdůraznila nutnost ukončení bojů. Toto počáteční jednání nepřineslo jinak žádné výsledky⁸³. V dalším období došlo ke konfliktu i uvnitř komise, kdy se možnost spolupráce všech frakcí stala naprosto nemožnou. Jednání nebyla podporována ani ze strany prezidenta al-Asada, který kritizoval členy opozice, a veřejně je označoval za teroristy a zrádce. Dle jeho názoru bylo možné realizovat ústavní reformu až po úplné porážce terorismu.

Po tom, co byly skupiny v Komisi vyzvány předložit své návrhy k budoucí ústavě, představitelé vlády přednesli seznam tzv. národních principů, které měly být bez dalšího přijaty, aby vládní skupina byla vůbec ochotna v jednání pokračovat. Mezi tyto podmínky patřilo například odsouzení terorismu a sankcí proti Sýrii. Nebylo tedy nakonec možné překážku této podmínky odstranit a

---

⁸¹HAUCH, Lars, *Mixing Politics and Force: Syria's Constitutional Committee in Review*, s. 9-12.

⁸²Process to draft Syria constitution begins this week, In: *UN News*.

⁸³HAUCH, Lars, *Mixing Politics and Force: Syria's Constitutional Committee in Review*, s. 15.

pokračovat v jednání. Nelze si nevšimnout, že vládní představitelé využívali své silnější pozice proti opozici⁸⁴.

Díky tomu, že Rusko iniciovalo sestavení komise, upevnilo tak svou vlastní pozici v Sýrii a svá vlastní jednání. Navíc tím, že se vládní představitelé v komisi zapojili, získali tak čas pro to, aby nebyl vytvářen další tlak mezinárodního společenství či aby nedošlo k mezinárodní intervenci, a mezitím se pokusili co nejvíce oslabit a likvidovat opozici. S tím, jak byla likvidována opozice, musejí se její představitelé stahovat do jiných zemí, čímž začali ztrácet svou již tak slabou podporu a legitimitu mezi syrskými občany.

Západní koalice států, které se do konfliktu zapojily, kritizovala Rusko v průběhu naplňování jejích vojenských cílů za porušování lidských práv a pravidel mezinárodního humanitárního práva, Spojené státy s odkazem na stanoviska lidsko-právních neziskových organizací upozorňovaly na útoky na civilisty a civilní objekty a na používání zakázaných zbraní⁸⁵.

2.2.3 Turecko

Turecko-syrské vztahy byly válkou značně ovlivněny a nabraly naprosto opačný směr, než jakým se do roku 2011 ubíraly. V době před občanskou válkou tyto dvě země rozvíjely ekonomickou spolupráci, hranice mezi nimi nebyly střeženy⁸⁶. S počátkem konfliktu se ale turecký prezident Erdogan rozhodl opustit princip nevměšování se do vnitrostátních záležitostí suverénního státu a přiklonit se k liberálním tendencím demokratizace a humanitární pomoci⁸⁷. Turecko nejprve řešení situace spatřovalo v politické reformě a dialogu s demonstranty, později ale vyostřilo svou rétoriku a prosazovalo svržení prezidenta al-Asada skrze přímou intervenci spolu se zřízením bezletové zóny⁸⁸. Turecko se tak stalo spolu se Saúdskou Arábií a Katarom podporovateli opozice, a to včetně ozbrojených skupin. Členy těchto skupin Turecko přijímalo i na své území jakožto reprezentanty revoluce. Stalo se tak pro opozici nejdůležitější vojenskou a politickou základnou.

---

⁸⁴HAUCH, Lars, *Mixing Politics and Force: Syria's Constitutional Committee in Review*, s. 18

⁸⁵CHODYNSKAJA GOLENIŠČEVA, M., *Syria. The Path from War to Peace*, VI. Evolution of Russia's military and political efforts to resolve the Syrian crisis.

⁸⁶HINNEBUSCH, R., SAOULI, A., *The War for Syria*, 12 The 2011 Collapse of Syria-Turkey Relations.

⁸⁷Tamtéž.

⁸⁸ABBOUD, S. N., *Syria*, 4: Before Aleppo: Stalemate and Fragmentation.

Al-Asadův režim se pro Erdogana postupně stal překážkou pro to, aby se Turecko stalo regionálním hráčem. Se změnou politických vztahů se z druhé strany znovu otevřely diskuze o provincii Hatay. Sýrie označila Turecko za neosmanské imperialisty kolaborující s islamisty a syrským Muslimským bratrstvem proti syrskému sekulárnímu režimu⁸⁹. Turecko také přijímalo dezertéry syrské armády, kteří později vytvořili FSA, a zároveň fungovalo jako brána pro vstup zahraničních bojovníků do Islámského státu. Navenek ovšem jako člen NATO odsuzovalo činnost džihádistů, krom toho také přijalo přes tři miliony syrských uprchlíků a zajišťovalo humanitární pomoc⁹⁰. Ve spolupráci se Spojenými státy vytvořilo Turecko při hranici se Sýrií prostor pro výcvik opozice⁹¹.

V roce 2015 došlo k první přímé fyzické intervenci Turecka na území Sýrie, a to, když ve spolupráci s YPG vstoupilo na území za účelem vyzvednutí hrobky vládce Osmanské říše Sulajmána. Posilňování pozice Kurdů a vyhlášení autonomní oblasti Rožava Turecko považovalo za bezpečnostní hrozbu a ohrožení svých zájmů na severu Sýrie. S tímto přesvědčením provedlo Turecko nejprve operaci Štít Eufratu v období mezi srpnem roku 2016 a březnem následujícího roku, a to ve spolupráci se FSA. V rámci této operace obsadilo 2000 km² na západ od řeky Eufrat pod záminkou boje proti Islámskému státu a SDF⁹². Druhou operaci Olivová ratolest zahájilo v leden roku 2018 se zaměřením na obsazení města Afrín. Jako důvod této operace prezentovalo opět boj proti Islámskému státu a také proti Kurdům⁹³. Nutno podotknout, že v době, kdy Kurdové dobývali zpět město Kobání od září roku 2014 do března následujícího roku z rukou Islámského státu, se Turecko nemínilo zrovna v tomto případě v boji proti islamistům žádným způsobem angažovat⁹⁴.

Další operaci na syrském území zahájilo Turecko po stažení většiny amerických jednotek v říjnu roku 2019. Pod názvem operace Pramen míru turecké jednotky, spolu s jednotkami FSA, měly pokračovat v odsunu kurdských obyvatel z příhraničního pásma a vytvoření tzv. „bezpečné zóny“⁹⁵. Dosud poslední tureckou operací byla operace Štít jara, zahájená na 1. 3. roku 2020 v regionu

---

⁸⁹ HINNEBUSCH, R., SAOULI, A., *The War for Syria*, 12 The 2011 Collapse of Syria-Turkey Relations.

⁹⁰ ABOUD, S. N., *Syria*, 4: Before Aleppo: Stalemate and Fragmentation.

⁹¹ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 4. The Regional Arena.

⁹² Syrian Democratic Forces.

⁹³ Tamtéž

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ URAS, U., Turkey's Operation Peace Spring in northern Syria: One month on, In: *Al Jazeera*.

Idlib, jejímiž cíli jsou útoky na syrskou armádu a ochrana tureckých hranic před pronikáním dalších syrských uprchlíků do Turecka⁹⁶.

2.2.4 USA

Zapojení Spojených států do syrského konfliktu je spojeno s mnoha protichůdnými přístupy. V podstatě celý Západ včetně Spojených států stál od počátku konfliktu na straně opozice, odsuzoval násilné kroky režimu vůči demonstrantům, a slovně vyjadřoval podporu změny politického uspořádání Sýrie. Nicméně jednotný postup ohledně reálné strategie ve vztahu ke konfliktu Západ nepřijal. Evropská unie přijala sérii sankcí namířených zejména proti významným osobnostem režimu a státním institucím, a v rámci nich byl zakázán dovoz ropy. V roce 2013 byly ale některé z těchto sankcí zrušeny tak, aby ropu mohly Unii prodávat opoziční skupiny a byly tak nepřímou podporovány. Západ začal být ostražitější vůči konfliktu v Sýrii až s nárůstem počtu uprchlíků a hrozbou teroristických útoků bojovníků Islámského státu⁹⁷.

Před vznikem konfliktu se Spojené státy ve spojení se Sýrií angažovaly v izraelsko-syrském mírovém jednání a usilovaly o uzavření dohody mezi oběma zeměmi. Mírová jednání byla přerušena protesty a dosud nebylo možné v nich pokračovat. Do tohoto okamžiku se kroky Spojených států odvíjely od přístupů tří prezidentů. Prvním z nich v době zahájení konfliktu byl Barack Obama. Ten vycházel z přesvědčení, že podpora jeho voličů mimo jiné vychází i z faktu, že jeho cílem bylo stažení amerických jednotek z Afghánistánu a Iráku, a byl velmi zdrženlivý ohledně nasazení amerických sil v dalším blízkovýchodním konfliktu. Navíc panovala všeobecná obava, že by takové zapojení mohlo vést k fiasku a k ještě větší nestabilitě, jako v těchto předešlých konfliktech. Pentagon se k této domněnce vyjádřil v roce 2012, kdy specifikoval, že kdyby k vojenské intervenci Spojených států v Sýrii došlo, musely by vynaložit miliardy dolarů. nasadit na 40 000 vojáků, a zřídit bezletovou zónu, aby operace byla efektivní⁹⁸.

Zpočátku tak americký prezident zůstával u slovní podpory opozice a v srpnu roku 2011 byly proti syrskému režimu uvaleny nové sankce – byla

---

⁹⁶Syria war: Turkey intensifies Idlib on slaughter after air strike, In: *BBC News*.

⁹⁷ ABOUD, S. N., *Syria 4: Before Aleppo: Stalemate and Fragmentation*.

⁹⁸ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 5. International Actors.

nařízena blokáce majetku syrské vlády, americkým občanům bylo zakázáno investovat v Sýrii a byl zakázán dovoz syrské ropy⁹⁹.

Vedení Spojených států považovalo svůj potenciální vojenský zásah za riskantní i z důvodu fragmentace opozice, která nebyla jednotná, koordinovaná, a navíc ani ne moc silná. Syrské prostředí bylo také rizikové z důvodu zástupných válek, které mezi sebou vedla na syrském území řada blízkovýchodních států. Hrozilo, že intervence dalšího státu by vedla k rozšíření konfliktu do sousedních států, či k zintenzivnění izraelsko-palestinského konfliktu¹⁰⁰. Obama tak podporoval opozici dodáváním pouze nebojového vybavení, ač byly Francie a Velká Británie pro zahájení dodávek zbraní¹⁰¹.

V letech 2011 a 2012 byly i přesto hlavní aktivitou Spojených států diplomatické rozhovory, a to také prostřednictvím fóra Přátelé Sýrie¹⁰², které mimo jiné uznalo Syrskou národní koalici jako legitimního reprezentanta syrské opozice¹⁰³, nicméně jednání tohoto fóra nepřineslo žádné další významné výsledky. V srpnu roku 2012 prezident Obama prohlásil, že by souhlasil s americkou vojenskou intervencí v případě, že by syrský režim použil „velké množství“ chemických zbraní. Když se následující rok skutečně objevily důkazy nasvědčující tomu, že byl syrským režimem použit proti civilistům sarin, Obama trval primárně na vyšetření těchto útoků ze strany OSN. V srpnu roku 2013 prezident oznámil, že požádá americký Kongres o svolení k vojenské intervenci.

V květnu následujícího roku byl Islámský stát označen za teroristickou organizaci a v srpnu byla spuštěna operace Bytostné odhodlání¹⁰⁴, která si kladla za cíl zastavit násilné činy, kterých se dopouštěli bojovníci této organizace v rámci svých teroristických aktivit, skupinu oslabit a zničit¹⁰⁵. Operace byla nejdříve realizována v Iráku, poté i v Sýrii. Spojené státy vytvořily koalici, která se skládala mimo jiné také ze Saúdské Arábie, Jordánska, Bahrajnu a Spojených arabských emirátů. Zároveň Spojené státy vyzbrojovaly a cvičili jednotky opozice¹⁰⁶ a to ze svých vojenských základen na území Turecka. Spojené státy

---

⁹⁹ President Obama: „The future of Syria must be determined by its people, but president Bashar al-Assad is standing in their way, In: *the White House, President Barack Obama*.

¹⁰⁰RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 5. International Actors.

¹⁰¹ ABOUD, S. N., *Syriakapt*. 4: Before Aleppo: Stalemate and Fragmentation.

¹⁰² Friends of Syria.

¹⁰³ Friends of Syria“ recognise opposition, In: *Al Jazeera*.

¹⁰⁴ Inherent Resolve.

¹⁰⁵ HERMANN, R, *Konečná stanice Islámský stát?* s.76.

¹⁰⁶ Statement by the President on Airstrikes in Syria, In: *the White House, President Barack Obama*.

také, k nelibosti Turecka, podporovaly kurdské jednotky YPG, které aktivně bojovaly proti džihádistům. Intervence Spojených států vyvolala otázky na poli mezinárodního práva týkající se legality této intervence. Spojené státy se totiž v rámci této operace opíraly o žádost irácké vlády zasáhnout proti jednotkám Islámského státu, nicméně takové pozvání syrský režim nikdy neformuloval a ani nebyla schválena Radou bezpečnosti OSN¹⁰⁷.

Další americký prezident, který byl zvolen v roce 2017, vnesl do otázky přítomnosti Spojených států svůj vlastní pohled. V průběhu svého funkčního období se prezident Donald Trump opakovaně vyslovoval pro stažení amerických vojáků ze Sýrie, ač ho jeho bezpečnostní administrativa od tohoto kroku odrazovala. Svůj postoj zakládala na tom, že opuštění Sýrie by mohlo vést z obnovení Islámského státu a posilování pozice Ruska a Íránu v zemi. V roce 2017 byla uzavřena dohoda v Astaně mezi zástupci Spojených států, Ruska, Turecka a Jordánska o vytvoření čtyř deeskalačních zón na území Sýrie, jejichž účelem by bylo utlumení násilí a vytvoření prostředí pro další politická jednání. Tento krok byl však jen dílčím úspěchem, který byl zmařen v momentě, kdy tato území s pomocí Ruska převzala Sýrie.

Na začátku roku 2018 bylo rozhodnuto o ponechání 2 000 vojáků v Sýrii, což bylo zdůvodněno možnými aktivitami bojovníků Islámského státu, ve skutečnosti byla vojenská přítomnost spojena s podporou Kurdů a snahou omezit vliv Íránu na hraničních přechodech mezi Irákem a Sýrií. Invaze tureckých jednotek do severní Sýrie v roce 2018 vyvolala napětí právě kvůli spojení Spojených států a Kurdů. Mezi Tureckem a Spojenými státy nakonec vznikla ujednání, v němž se dohodli na stažení kurdských jednotek a evakuaci města Manbidž, které mělo Turecko v úmyslu obsadit¹⁰⁸. Do současnosti zůstává v Sýrii okolo 900 vojáků, kteří dle posledních informací stále zůstávají na podporu boje SDF proti Islámskému státu¹⁰⁹.

2.2.5 Kurdové – PYD, YPG a SDF

Kurdové žijící v Sýrii byli v průběhu syrského konfliktu často v médiích prezentováni velmi zjednodušeně jako jednotná skupina, a že všichni Kurdové sledují stejné zájmy a cíle. Nutno podotknout, že složení kurdské politické

---

¹⁰⁷ GROSS, O., *Unresolved Legal Questions Concerning Operation Inherent Resolve*.

¹⁰⁸ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*. 5. International Actors.

¹⁰⁹ AYTUN, M., US military exit from Syria unlikely any time soon, officials say, In: *Al Jazeera*.

reprezentace je snad ještě komplikovanější, než skladba a vztahy v syrské opozici. Podobně jako u ostatních skupin zapojených do konfliktu, i v případě Kurdů existují silnější proudy, reprezentující větší část kurdské populace, což se ale nevyklučuje s existencí dalších skupin, jejichž zájmy jsou i protichůdné.

Před započítáním konfliktu nebylo postavení Kurdů v Sýrii silné. Kurdská populace soustředěná především na severu a severovýchodě země se potýkala s potlačováním svých občanských práv ze strany režimu, odmítání kurdské identity i politické participace. Protestů proti režimu v roce 2011 se účastnilo mnoho Kurdů, v lednu roku 2011 se v Hasace na protest proti režimu zapálil muž kurdského původu¹¹⁰. Jejich politické strany zůstávaly spíše v neutrální pozici vůči režimu, ač se často k opozici formálně připojovaly.

Kurdské politické spektrum v Sýrii je poměrně pestré. Nejsilnější a největší stranou je Strana demokratické jednoty (PYD¹¹¹), která je svým politickým zaměřením inspirována tureckou Kurdskou stranou pracujících (PKK¹¹²). Další významnou stranou je Kurdská národní rada (KNC), která sjednocuje dvě strany – Kurdskou demokratickou stranu v Sýrii¹¹³ a Kurdskou demokratickou progresivní stranu v Sýrii¹¹⁴. Tyto strany mají své předlohy v Iráku a jejich pohled na politickou ideologii a styl vlády se od PYD liší¹¹⁵. Zatímco PYD prosazuje rozsáhlou autonomii v Kurdy obývané části Sýrie, KNC netrvá na tak velké míře autonomie. Právě díky své umírněnosti v otázce kurdské autonomie je pohled KNC přijatelnější pro Turecko a syrskou opozici.

Obě kurdské strany sdílejí vizi o sekulární demokracii, decentralizaci správy Sýrie a uznání kurdských práv a práva na sebeurčení¹¹⁶. Na tomto společném základě vytvořily v roce 2012 Nejvyšší kurdskou radu¹¹⁷, tak aby mohly společně kooperovat a vyvarovat se vzájemným střetům, protože každá z kurdských politických stran měla v nějaké formě vlastní ozbrojené složky, v případě PYD to jsou jednotky YPG¹¹⁸. Pro svou spřízněnost s KNC byla

---

¹¹⁰ PHILLIPS, D.L., *Frontline Syria*, Part Four: Minorities and Women.

¹¹¹Democratic Union Party.

¹¹²Kurdistan Workers Party.

¹¹³Kurdish Democratic Party in Syria.

¹¹⁴Kurdish Democratic Progressive Party in Syria.

¹¹⁵ ABBOUD, S. N., *Syria*, 3: Networks of Violence.

¹¹⁶ PHILLIPS, D.L., *Frontline Syria*, Part Four: Minorities and Women.

¹¹⁷Supreme Kurdish Council.

¹¹⁸People's Defence Corps.

Nejvyšší kurdská rada také podporována ze strany vlády Iráckého Kurdistanu (KRG)¹¹⁹.

Kvůli spolupráci KNC¹²⁰ s Tureckem se ale PYD v roce 2013 rozhodla z Rady odtrhnout, a vytvořila Hnutí za demokratickou společnost (TEV-DEM¹²¹), která stanula v čele správy syrských kurdských oblastí. V témže roce strana zveřejnila svůj záměr o zřízení autonomní oblasti. Kvůli potlačování protestů na jiných místech v zemi se totiž z kurdských území stáhly syrské bezpečnostní složky. Kurdové tedy sami obsadili vládní budovy a začali vykonávat vlastní správu. V lednu roku 2014 byla vyhlášena autonomní oblast Rožava (Západní Kurdistan) či také Demokratická federace severní Sýrie (DFNS)¹²². Na správě celkem tří administrativních celků – Afrín, al-Džazíra a Kobání, se podíleli nejen Kurdové, ale i sunnitští Arabové, Jazídi, Turkméni a Arménci zde žijící. Nejedná se tak o etnický exkluzivní přístup ke správě. Kurdská autonomie se také vyznačuje principem genderové¹²³ a náboženské rovnosti, důrazem na ekologii a snahou o realizaci demokratického federalismu. PYD totiž sice usiluje o autonomii regionu, ovšem s tím, že chce zůstat součástí centrální struktury, ne vytvořit svůj vlastní stát. Nicméně i v rámci kurdské správy se projevují názorové střety zejména ohledně spolupráce a jednání se syrským režimem a vztahů s opozicí¹²⁴. Režim totiž toleroval existenci kurdské autonomie, ale ne snad proto, že by s ní souhlasil, jako spíše proto, že kvůli potlačování protestů v jiných částech země si zkrátka nemohl dovolit bojovat i proti Kurdům. Navíc jejich společným nepřítelem byl Islámský stát, jehož rozpínání efektivně bránily jednotky YPG.

V říjnu roku 2015 vzniklo ozbrojené uskupení Syrské demokratické síly (SDF), které se skládalo jak z Kurdů, tak i Arabů společně bojujících proti Islámskému státu, a bylo podporované Spojenými státy. Mezi významné úspěšné operace SDF patřilo osvobození Manbidže v roce 2016, Raqqy – centra Islámského státu, kde bylo nasazeno přibližně 40 000 bojovníků SDF, a také poslední pevnosti islamistů Baghúzu, po jejímž dobytí SDF prakticky kontrolovalo třetinu území Sýrie. SDF má i své vlastní politické křídlo Syrskou

---

¹¹⁹Kurdish Regional Government.

¹²⁰KNC se později připojila k Syrské národní radě (Syrian National Council).

¹²¹Movement for a democratic society.

¹²²Democratic Federation of Northern Syria.

¹²³Ženy mají vlastní ozbrojené jednotky YPJ.

¹²⁴ABBOUD, S. N., *Syria 4: Before Aleppo: Stalemate and Fragmentation*.

demokratickou radu (SDC¹²⁵), která zajišťovala humanitární asistenci a bezpečnost v dobytých oblastech¹²⁶.

Spolupráce Spojených států s Kurdy ovšem nevyhovovala Turecku, které považuje PYD za kolaboranty PKK, jež je v Turecku považováno za teroristickou organizaci. Zároveň platí, že kurdsko-turecké vztahy byly ovlivňovány událostmi jak na území Turecka, tak Sýrie. Spojené státy a Turecko jsou spojenci nejen v syrském konfliktu, ale také v rámci organizace NATO, a narušení tohoto spolenectví by vedlo v hlubší nestabilitě na úrovni mezinárodního společenství. Spojené státy sice nezařadily PYD na seznam teroristických organizací jako Turecko, protože takovým krokem by zamezily další možné spolupráci s Kurdy, nicméně odmítly udělit vízum předsedovi PYD Sálihu Muslimovi a neumožnily Kurdům připojit se k ženevským mírovým jednáním.

V souvislosti s nepříliš pozitivně se vyvíjejícími kurdsko-tureckými vztahy v Turecku, se Erdogan v roce 2019 začal agresivněji vymezovat vůči aktivitám PYD v severní Sýrii a trval na vytvoření bezpečnostní zóny podél hranice s Tureckem, kde by YPG nebyly přítomny. Spojené státy s Tureckem vyjednávaly o konkrétním režimu v takto zřízené zóně, ale na základě rozhodnutí prezidenta Trumpa došlo v té době ke stažení téměř všech amerických jednotek, což umožnilo Turecku realizovat si tento záměr dle svých představ. Není zřejmě nutné dodávat, že Sýrie za podpory Ruska odmítá přítomnost jak Turecka, tak Spojených států na svém území¹²⁷.

2.2.6 Opozice

V této podkapitole je zařazena za opozice politická, tak opozice ozbrojená. Takto bude rozlišena ta část opozice, jejíž hlavní činností byla snaha o politickou změnu v Sýrii prostřednictvím dialogu, a druhou část, která měla či má v úmyslu prosazovat své cíle vojenskou silou, a převážná část členů této opozice operuje v rámci ozbrojených uskupení. Obě se zároveň prezentují jako sekulární.

Takzvaná opozice politická neměla s počátkem protestů vybudovanou strukturu, na které by mohla stavět. Politické strany byly během před rokem 2011 zakázány, pokud se nepodřídily vedení strany Ba'ath. Veškeré snahy o autonomní

---

¹²⁵Syrian Democratic Council.

¹²⁶ PHILLIPS, D.L., *Frontline Syria*, Part Four: Minorities and Women.

¹²⁷PHILLIPS, D.L., *Frontline Syria*, Part Four: Minorities and Women.

činnost politických stran byly potlačovány. Opozice, která vznikla se syrskou občanskou válkou, se tak vyznačuje svou výraznou nestálostí, nekonzistentností a nedůvěryhodností. Podobně jako další aktéři konfliktu je politická opozice také charakterizována svou nehomogeností, nemá svého zástupce, ani centrální orgán, vzhledem k tomu, že ji tvoří skupiny, které se shodnou pouze na nutnosti svržení syrského režimu, ale v dalších otázkách se rozcházejí. Žádná ze skupin nebyla schopna nabídnout alternativu za syrský režim¹²⁸.

Neozbrojenou opozici prezentují především Syrská národní rada (SNC¹²⁹) a Místní koordinační komise (LCC¹³⁰). Místní koordinační komise vznikly záhy po vypuknutí protestů a plnily v průběhu konfliktu v zásadě tři funkce. V rámci své první funkce fungovaly komise jako základní platforma pro organizaci a vedení protestů a demonstrantů. Ale ani tyto komise nebyly uspořádány do centralizované struktury. Na národní úrovni sice vznikla Generální komise syrské revoluce¹³¹, nebyla ale schopna sjednotit činnost jednotlivých komisí a po čase zanikla. Obecně ale komise pracovaly na sjednocení svých cílů a postupů tak, aby působily věrohodně jak na domácí půdě, tak v zahraničí. Další činnosti komise se soustředily na pomoc občanům zasaženým konfliktem, a v případě, že došlo ke ztrátě vlády syrského režimu na určitém území, začaly komise na tomto území samy vládnout. V těchto případech se přeměňovaly na Místní rady, které občanům na daném území poskytovaly zdravotnické služby, zajišťovaly vzdělání, dodržování právních ustanovení, vykonávaly další správní úkony a přerozdělovaly peněžitou pomoc ze zahraničí. Z několika málo jednotek či desítek koordinátorů se tak komise rozrostly na stovky členů¹³².

Část opozice se uchýlila do zahraničí, aby odtud vyvíjela svou činnost. Na podzim roku 2011 tak v Turecku vznikla SNC. Jako svůj cíl formulovala svržení syrského režimu a vytvoření demokratického pluralistického systému. V lednu následujícího roku uzavřela dohodu s FSA, která na čas sloužila jako její ozbrojené křídlo a společně se prezentovaly jako páteř sekulární opozice. Prvním prezidentem SNC se v srpnu roku 2012 stal Burhán Gháljún. I vztahy uvnitř SNC byly ale komplikované a jednotliví členové se nemohli dohodnout na mnoha klíčových otázkách, například na pozici Kurdů či Muslimského bratrstva uvnitř

---

¹²⁸ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 3. The Domestic Scene.

¹²⁹ Syrian National Council.

¹³⁰ Local Coordination Committee.

¹³¹ Syrian Revolution General Committee.

¹³² ABBOUD, S. N., *Syria*, 2: The Syrian Uprising.

tohoto uskupení nebo na spolupráci s FSA. Exilová opozice se v některých otázkách nemohla shodnout ani s místními koordinačními radami. Jednou z těchto otázek bylo použití násilí jako nástroje ke svržení režimu – LCC striktně odmítaly použití násilí, zatímco SNC se časem přiklonili k podpoře ozbrojené opozice. SNC zároveň usilovala o podporu povstání prostřednictvím vojenské intervence, což LCC také odmítaly. Součástí SNC byly také další politické skupiny jako Asyrský blok, Národní blok nebo Damašská deklarace¹³³.

V prosinci roku 2012 vznikla Národní koalice syrských revolučních a opozičních sil známá také jako Syrská národní koalice, jejímiž členy byly kromě SNC také FSA, další strany a hnutí operující v zahraničí, zástupci Kurdů, Asyřanů a Turkmenů, ale i nezávislí jednotlivci. Tato koalice absolutně vyloučila vyjednávání s režimem jako jednu z možností, jak konflikt řešit. Ovšem kvůli dalším vnitřním neshodám v lednu roku 2014 SNC koalici opustila¹³⁴. Žádné z diplomatických snah, ale ani snah o sjednocení opozici, se nikdy neseťkaly s dlouhodobým a trvalým úspěchem. Exilové opozici navíc chyběla i legitimita na území Sýrie, protože nebyla schopná formulovat své představy o uspořádání státu, které by se setkaly s konsenzem napříč syrskou společností. V Sýrii se také nedostatečně prezentovala a nebyla schopna si zajistit silnější podporu protestujících.

Další významnou složkou syrské opozice jsou její ozbrojené skupiny. Jedním z raně vzniklých uskupení po začátku války je Svobodná syrská armáda (FSA¹³⁵). Konflikt, který začal formou poklidných demonstrací, se záhy přeměnil i na ozbrojené střety. K militarizaci zřejmě došlo jednak v reakci na použití násilí ze strany režimu vůči demonstrantům a také kvůli neuspokojivým výsledkům protestů. Dezertující vojáci a civilisté, kteří jednotky FSA začali tvořit v létě roku 2011 tak předpokládali, že svou činností docílí svržení režimu. FSA oficiálně vznikla 29. 7. 2011 pod vedení plukovníka Rijáda al-Asada¹³⁶. Zpočátku čítaly jednotky na stovky až tisíce bojovníků, v roce 2012 byl jejich odhadovaný počet 40 000¹³⁷. S jistotou ovšem nelze tato čísla upřesnit, vzhledem k tomu, že jednotky FSA se vyznačovaly značnou nesoudržností, absencí vertikální i horizontální struktury, decentralizací a nestabilní loajalitou vůči vedení.

---

¹³³ ABBOUD, S. N., *Syria*, 2: The Syrian Uprising.

¹³⁴ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 3. The Domestic Scene.

¹³⁵ Free Syrian Army, v médiích byly tyto skupiny často označovány jako „rebelové“.

¹³⁶ Jedná se pouze o shodu ve jméně a plukovním Rijád al-Asad není příbuzný s rodinou prezidenta Asada.

¹³⁷ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 3. The Domestic Scene.

Neefektivnost jejich operací a tato charakteristika vyplývá jednak z koncepce velení. Velitelé FSA operovali z Turecka, což ovšem vedlo k omezení jejich činnosti na území Sýrie.

I přes tyto nedostatky dosáhly jednotky dílčích úspěchů. V létě roku 2012 dostaly pod kontrolu rozsáhlé území na severu Sýrie u tureckých hranic a kontrolovaly některé hraniční přechody, čímž si zajišťovaly zásobování vojenským i jiným materiálem. V roce 2015 byly jednotky FSA rozšířené po celém území státu, tehdy ale především v jižní Sýrii v oblastech Dar'á, Qunajtra a Suwajda.

V září roku 2012 vzniklo Společné velení Revoluční vojenské rady, která si kladla za cíl reorganizovat tyto skupiny, sjednotit jejich hierarchii. Hlavní velení mělo zajišťovat pět generálů, kterým mělo podléhat čtrnáct provinčních velitelů. Tento projekt se ale neseťkal s úspěchem, docházelo dále k oddělování jednotek, případně vznikaly mimo tuto strukturu. Velení navíc trpělo i vnitřními spory ohledně vojenských strategií a správy obsazených území. V tomto roce se navíc začaly více prosazovat džihádistické skupiny a podpora FSA celkově mezi civilisty klesala kvůli její vzrůstající trestné činnosti.

Jednotky FSA lze dělit na dva typy, které si liší ve způsobech financování a rozsahem svých operací. První skupinu lze charakterizovat jako lokální jednotky, které operují ve vesnicích či městech odkud její bojovníci pocházejí. Tyto skupiny obvykle nemají finance na to, aby se pokoušely kontrolovat větší část území. Prezentují se jako nezávislé, ale protože jsou podporovány dalšími jednotkami FSA, jsou tomuto uskupení de facto loajální. Druhý typ představují rozsáhlejší jednotky čítající větší množství bojovníků. Operují na celém území státu, v důsledku toho bojují i mezi sebou o strategické body a zásobovací cesty. Jejich financování pochází od zahraničních partnerů, jejichž zájmům se přizpůsobují i tyto skupiny¹³⁸.

Podpora jednotek FSA pocházela zejména z Turecka, dále z Kataru, Saúdské Arábie, Jordánska, po určitou dobu i ze Spojených států a Velké Británie. Navazovaly pragmatickou spolupráci i s džihádistickými skupinami. Po tom, co velení FSA plukovník Salím Idrís uprchl, přestaly Spojené státy a Velká Británie dodávat jednotkám zbraně z obavy, aby případně nepadly do rukou džihádistům. V roce 2014 se Spojené státy pokoušely obnovit pozici FSA prostřednictvím výcvikových center, nicméně pracovaly pouze s některými přidruženými

---

¹³⁸ ABBOD, S. N., *Syria*, 3: Networks of Violence.

skupinami FSA, nikoliv s FSA jako s celkem. Po ruské intervenci v roce 2017 už jednotky nepředstavovaly dostatečně silnou konkurenci či hrozbu vůči jiným ozbrojeným skupinám. Následně po převzetí většiny území režimem se stáhly spolu s dalšími skupinami do Idlibu. Částečně se přetvořily na Turecké FSA, jejichž cílem je likvidace kurdských milic¹³⁹.

2.2.7 Islámský stát a další džihádistické opoziční skupiny

Džihádistické skupiny, které se zapojily do syrského konfliktu, jsou zařazeny v samostatné kapitole, ač jsou teoreticky součástí opozice. Nicméně toto zařazení odpovídá tomu, že se na rozdíl, od již jmenovaných opozičních skupin neprezentovaly jako sekulární, ale naopak jejich cíle byly spjaty se sunnitským islámem a jeho rolí na politické scéně. V dostupné literatuře je také možné se dle přístupu autora setkat s podrobnějším rozlišováním těchto uskupení například na islamistické, salafistické apod.

Podobně jako jiné strany války, i tyto skupiny, ač sdílejí určité ideologické prvky, nevytvořily stabilní koordinovanou strukturu. Některé spolupracovaly, některé bojovaly proti sobě navzájem, jindy se slučovaly nebo vytvářely nová uskupení. Cílem jejich bojových aktivit mohl být pouze syrský režim, ale také jakékoli jiné strany konfliktu. V případě Islámského státu, který je nejznámější džihádistickou organizací, které syrská občanská válka umožnila rychlý růst, byly terčem v podstatě jakákoliv uskupení, která stála v cestě jeho rozpínavosti.

Tento chaotický sled přeměn a spoluprací lze spatřovat na příkladu organizace Džabhat an-Nusrá, která začala svou činnost v Sýrii vyvíjet v roce 2012 jako odnož Al-Qá'idy, časem ovšem usilovala o co největší samostatnost. Financována byla především Katarrem a individuálními sponzory ze Zálivu. Byla zaměřená proti syrskému režimu a na základě tohoto směřování spolupracovala s dalšími opozičními skupinami. Kromě toho kooperovala s organizací Ahrár aš-Šám, která sama vznikla spojením tří samostatných organizací – Syrská islámská fronta, Islámská fronta a Džajš al-Islám; a spojily se ve skupině Džajš al-Fath. Tato skupina čerpala z podpory Turecka, Kataru i Saúdské Arábie a soustředila se v oblasti Idlibu a Hamá. V roce 2016 se Džabhat an-Nusrá přetvořila na Džabhat Fath aš-Šám a o rok později vystoupila ze svazu s Ahrár aš-Šám pod novým

---

¹³⁹ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 3. The Domestic Scene.

jménem Haj'at Tahrír aš-Šám. Dále operovala především na severu Sýrie, kde představovala nejsilnější opoziční skupinu s více než 30 000 bojovníky¹⁴⁰.

Jako další významné skupiny lze jmenovat Harakat Núr ad-Dín al-Zankí, Džajš al-Mudžáhidín, Fajlaq aš-Šám nebo Džajš al-Islám, které operovaly převážně na severu a severovýchodě Sýrie¹⁴¹.

K organizaci Džabhat an-Nusrá se chtěla na počátku své existence připojit i skupina Abú Bakra al-Baghdádího, která si ale nakonec šla vlastní cestou. Jeho skupina pracovala na vytvoření Islámského státu, který byl vyhlášen v roce 2014, ovšem nejednalo se o zbrusu nový fenomén. Na základě dostupných informací lze tvrdit, že v určité formě existoval již od konce 90. let¹⁴². Předcházela mu existence jiných džihádistických organizací, vzešlých z chaotické situace na Blízkém východě zejména po odchodu amerických vojsk. Tyto organizace ovšem nikdy nedosáhly takových úspěchů jako Islámský stát v Sýrii a Iráku. Za jeho úspěchy stojí celá řada faktorů, zejména to, že se mu podařilo skutečně vytvořit státní struktury, nejen šířit určitou ideologii. Jeho vnitřní struktura byla postavena na silné hierarchii a lojalitě prosazované samozvaným chalífou Ibrahímem – Abú Bakrem al-Baghdádím, který svou pozici stavěl i na odvozování svého původu od proroka a na svém teologickém vzdělání. Chalífa měl pod sebou své dva zástupce, kabinet ministrů a guvernéry jednotlivých provincií¹⁴³. Cílem organizace bylo vytvoření islámského chalífátu na území obou států – Iráku a Sýrie¹⁴⁴. Na pomyslném vrcholu své existence ovládal Islámský stát životy více než pět milionů lidí na třetině syrského a čtvrtině iráckého území¹⁴⁵.

Na dobytém území Islámský stát zaváděl svůj systém správy, daní, školství, aplikaci klasického islámského práva dle svého vlastního pojetí spolu s vykonáváním tělesných trestů. Jako politický útvar vyvíjel vlastní nadnárodní strategii, kterou podporoval silnou propagandou. Podařilo se mu vytvořit také silné vojsko složené i z bojovníků přicházejících z více než devadesáti zemí světa¹⁴⁶. Tito bojovníci byli motivováni mnoha faktory, například bojem za Boha a jeho vůli, za vytvoření chalífátu a té pravé islámské společnosti, či bojem za

---

¹⁴⁰ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 3. The Domestic Scene.

¹⁴¹ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 3. The Domestic Scene.

¹⁴² HERMANN, R, *Konečná stanice Islámský stát?* s. 99.

¹⁴³ HERMANN, R, *Konečná stanice Islámský stát?* s. 57-58.

¹⁴⁴ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 3. The Domestic Scene.

¹⁴⁵ HINNEBUSCH, R., SAOULI, A., *The War for Syria*, 2 The Middle East Regional Security Complex and the Syrian Civil War.

¹⁴⁶ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B. a kol., *Islámský stát – Blízký východ na konci časů*, s. 16.

slávu a žold, nebo čistě jen pro boj samotný. Na svém území byl zároveň Islámský stát schopen zajistit svým obyvatelům služby či sociální podporu, kterých se jim mnohdy dříve nedostávalo¹⁴⁷.

Islámský stát navíc dokázal být finančně nezávislý na externí podpoře. Obecně je považován za nejbohatší teroristickou organizaci v dějinách, která si dokázala zaopatřit příjem dvou miliard dolarů ročně. Jeho příjmy vycházely z výběru výpalného a mýtného na dobytém území, vyplácení rukojmí a prodeje otroků, zabavení majetku bank, prodeje ukradených starožitností a prodeje ropy a ropných produktů¹⁴⁸, které prodával syrskému režimu, do Turecka a Iráku¹⁴⁹.

Paradoxně byl ale Abú Bakr al-Baghdádí kritizován ze strany jiných džihádistických organizací a ideologů, kteří mu odpírali titul chalífa, obviňovali ho z porušování teologických islámských principů, z vraždění muslimů a za odvrácení se od pravé cesty džihádu. Již samotnému vzniku Islámského státu předcházela rozkol mezi touto organizací a Al-Qá'idou, které lze považovat za významný okamžik ve vývoji těchto organizací¹⁵⁰.

Činnost a kroky Islámského státu se na Západě setkaly se zděšením a odporem. Až na základě brutality, která se projevila v páchání teroristických útoků, hromadných popravách, zavádění otroctví, ničení historických památek, vraždění příslušníků jakýchkoliv náboženských denominací, západní svět přikročil k opatřením směřujícím k zastavení ničivé síly této organizace.

2.3 Důsledky občanské války

Od začátku války již uplynulo mnoho let, i přesto nelze ozbrojený konflikt považovat za ukončený. Velká část území se již nachází pod kontrolou režimu, na několika místech ale stále vyvíjí svou činnost džihádistické skupiny či opozice¹⁵¹. Ke střetům dochází zejména v blízkosti Golanských výšin, v kurdských regionech při pásmu okupovaném Tureckem a na severovýchodě země v okolí Idlibu. Na území Sýrie operují zejména ozbrojené složky režimu podporované Ruskem, opozice podporované Tureckem, SDF podporované Spojenými státy a džihádisté.

Syrský prezident je přesvědčen, že porazil rebelii podporovanou zahraničními státy tak, jak konflikt prezentoval od začátku, a odmítá uskutečnit

¹⁴⁷ HERMANN, R, *Konečná stanice Islámský stát?* s. 53-57.

¹⁴⁸ HERMANN, R, *Konečná stanice Islámský stát?* s. 53-57.

¹⁴⁹ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 3. The Domestic Scene

¹⁵⁰ BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B. a kol., *Islámský stát – Blízký východ na konci časů*, s. 21.

¹⁵¹ Map of Syrian Civil War.

požadovanou reformu či novelu ústavy, podporovanou Ruskem. Režim vyvíjí snahu o převzetí kontroly opět nad celým územím a o normalizaci politické situace a diplomatických vztahů. Došlo k personálním změnám a reorganizaci v armádě, bezpečnostních složkách a vládě. Některé z prorežimních milic byly integrovány do armády a prezident omilostnil vojáky syrské armády, kteří v průběhu konfliktu dezertovali¹⁵².

Jak již byla řečeno, OSN vyhodnotila situaci v Sýrii jako nejrozsáhlejší uprchlickou krizi. Zemi opustilo více než šest milionů lidí a sedm milionů bylo vnitřně přesídleno. V důsledku konfliktu zemřelo od počátku nepokojů přes 350 000 osob. Více než 14,6 milionů osob vyžaduje stále pomoc a podporu. Sýrie je zároveň jednou z deseti zemí světa, jejichž zásoby a dodávky potravin jsou nejvíce ohrožené¹⁵³. Dle Úřadu vysokého komisaře OSN pro uprchlíky je většina syrských uprchlíků v současnosti v Turecku, Libanonu, Jordánsku, Iráku a Egyptě¹⁵⁴, jedná se ovšem o počty registrovaných uprchlíků, lze tedy usuzovat, že skutečné údaje budou ještě vyšší. V Evropě se nachází přibližně jeden milion syrských uprchlíků, většina z nich našla útočiště v Německu a Švédsku¹⁵⁵. Nutné prostředky pro obnovu země po válce lze vyčíslit minimálně na tři sta miliard dolarů¹⁵⁶.

---

¹⁵²RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem* kapitola,6. Syria 2019-20.

¹⁵³Syria, United Nations, In: *UN News*.

¹⁵⁴Operational Data Portal, Refugee situation, *UNHCR*.

¹⁵⁵Syria RefugeeCrisis – Globally, in Europe and in Cyprus, *UNHCR*.

¹⁵⁶ RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 6. Syria 2019-20.

3 Válečné zločiny a jejich politické důsledky

Tato kapitola představuje stěžejní část práce, která představí, jak se proměnilo politické postavení Sýrie v kontextu domnělých válečných zločinů během syrské občanské války. V první podkapitole bude nastíněno postavení Sýrie před vypuknutím konfliktu, které doplní třetí podkapitola, která seznámí čtenáře se současnou situací. Druhá podkapitola uvádí konkrétní případy válečných zločinů, s nimiž byla veřejnost obeznámena. Nebude se nicméně jednat o kompletní výčet, vybrány budou případy, jejichž důsledky lze v obecném srovnání označit za nejzávažnější. Cílem není rozhodnout, zda skutečně ke spáchání těchto válečných zločinů došlo, nebo zda jsou předložené informace skutečně pravdivé.

3.1 Předválečné vnímání Sýrie v regionu a na mezinárodní scéně

Baššár al-Asad celkově usiloval o posílení pozice Sýrie a vytváření výhodných ekonomických a politických vztahů. Události v regionu měly ale spíše negativní dopad na vztahy Sýrie s okolním světem.

V období před rokem 2011 nebylo postavení Sýrie na mezinárodním poli nikterak stabilní či silné. Události na Blízkém východě silně ovlivňovaly politické vztahy Sýrie se světovými politickými velmocemi. Krátce po nástupu Baššára al-Asada k moci v roce 2001 v rámci boje proti terorismu byla Sýrie obviňována ze spolupráce s organizacemi považovanými Spojenými státy za teroristické. Byla tak Spojenými státy a jejich administrativou nařčena za podporování terorismu. Podobného odsouzení se Sýrie dočkala v průběhu invaze Spojených států do Iráku v roce 2003, kdy čelila kritice za umožňování přesunu složek bojujících proti koaliční armádě skrze své území.

Syrská arabská republika měla vždy blízké vztahy s Libanonem. Jejich politické vztahy se odvíjely od historického vývoje, ale pojí je i společnost charakterizovaná náboženskou rozmanitostí. Pro Sýrii byl Libanon také bitevním polem v boji proti Izraeli¹⁵⁷. Zásadním momentem pro pozici Sýrie v regionu byl také úspěšný atentát na bývalého libanonského předsedu vlády Rafíqa al-Harírího v roce 2005. Vlna protestů proti přítomnosti Sýrie v Libanonu měla za následek stažení syrských vojsk ze země a oslabení přímého vlivu na tamější politickou scénu. V Libanonu je ovšem přítomen jeden z důležitých syrských spojenců –

---

¹⁵⁷PONÍŽILOVÁ, M., Sýrie s. 108-109.

organizace Hizbullah, která je dlouhodobým podporovatelem režimu. Spolu s Íránem a iráckými politickými špičkami tvoří na Blízkém východě šíitský politický blok. Od tohoto spojení se odvíjela i další kritika Sýrie během červencové války Hizbullahu s Izraelem. Írán a Sýrie stojící na straně Hizbullahu byli obviněni za dodávky zbraní do Libanonu¹⁵⁸.

Jak již bylo řečeno, dalším významným spojencem v regionu je Írán, který se rovněž zapojil do syrského konfliktu. Sýrie stála na straně Íránu během irácko-iránské války a tvořily i významné ekonomické partnery¹⁵⁹.

Ještě v roce 2008 probíhalo nepřímé mírové jednání Sýrie s Izraelem, jehož prostředníkem bylo Turecko. Do těchto snah se později zapojily i Spojené státy. S personálními změnami na politických postech v Izraeli přišla i změna politických zájmů, v souvislosti s událostmi v Gaze a počátkem syrského konfliktu byla další jednání přerušena¹⁶⁰.

3.2 Zaznamenané válečné zločiny

Tato kapitola se věnuje jednotlivým případům válečných zločinů. Lze konstatovat, že válečných zločinů se dopustily snad všechny strany konfliktu, přesněji řečeno, všichni ozbrojení aktéři. Zejména západní veřejnost byla pravděpodobně nejvíce emočně zasažena a šokována brutalitou Islámského státu a ostatních džihádistických organizací, které nepovažují normy mezinárodního humanitárního práva za pravidla, která by měla být respektována. Veřejnost byla rovněž mnohokrát informována o chemických útocích ze strany syrského režimu namířeného proti civilnímu obyvatelstvu. Je nutné podotknout, že rezoluce Rady bezpečnosti OSN dosud upozornily na činnost pouze těchto aktérů. Lze se ovšem domnívat, že bylo možné se na území Sýrie setkat s téměř všemi kategoriemi válečných zločinů.

3.2.1 Klasifikace syrské občanské války II.

Pro posuzování a vyšetřování porušení ustanovení mezinárodního humanitárního práva je klíčové stanovit, v jakém momentě se z protestů v Sýrii stal ozbrojený konflikt, a v jakém okamžiku se vnitrostátní ozbrojený konflikt

---

¹⁵⁸ RAMADAN, I., Sýrie, s. 148-149

¹⁵⁹PONÍŽILOVÁ, M., Sýrie, s. 110.

¹⁶⁰ HOF, F. C., *Mapping Peace between Syria and Israel*, Special Report.

přeměnil na mezinárodní ozbrojený konflikt. Účastníci konfliktu a reprezentanti mezinárodního společenství samozřejmě do již nepřehledné situace vnášejí svůj vlastní pohled a interpretaci.

Rada OSN pro lidská práva jednala o situaci v Sýrii již v dubnu roku 2011. Bylo odsouzeno násilí páchané na poklidně demonstrujících občanech a byla zřízena Nezávislá mezinárodní vyšetřovací komise, která měla provádět šetření o porušování ustanovení mezinárodního humanitárního práva spojené s protesty. V prvních dvou zprávách komise konstatovala, že nebyly naplněny podmínky pro zařazení situace v Sýrii do kategorie ozbrojeného konfliktu. Ve své třetí zprávě, kterou komise vydala srpnu roku 2012, již bylo seznáno, že intenzita a organizovanost boje dosáhly úrovně ozbrojeného konfliktu, a že tedy lze označit konflikt v Sýrii za vnitrostátní ozbrojený konflikt.

Syrský prezident Baššár al-Asad označil situaci v Sýrii za válku v červnu roku 2012. Mezinárodní výbor červeného kříže se k situaci vyjádřil v květnu téhož roku. Z jeho vyjádření už nepřímo vyplývá, že Výbor již na situaci nahlížel jako na ozbrojený konflikt, což potvrdil v červenci téhož roku¹⁶¹.

Otázkou je, od jakého okamžiku došlo k zmezinárodnění ozbrojeného konfliktu v Sýrii. Na základě informací zmíněných v předcházející kapitole lze konstatovat, že jednoznačně došlo ke zmezinárodnění zapojením jednotek OSN. Lze se zamýšlet nad tím, zda ovšem ke zmezinárodnění nedošlo již dříve intervencí cizího státu nasazením svých ozbrojených sil. S jistotou lze říci, že k intervenci došlo ze strany Spojených států¹⁶², Ruska a Turecka, ovšem nelze přesně identifikovat, zda nebyly nasazeny ozbrojené jednotky cizího státu již dříve, ať už na podporu syrského režimu či FSA.

3.2.2 Chemické útoky

Užití chemických zbraní proti civilnímu obyvatelstvu, slovy Římského statutu „používání dusivých, jedovatých a jiných plynů a všech obdobných tekutin, materiálů nebo prostředků“¹⁶³, je dle mezinárodního humanitárního práva zakázaným způsobem a prostředkem vedení války.

---

¹⁶¹ARIMATSU, L., CHOUDHURY, M., *The Legal Classification of the Armed Conflict in Syria, Yemen and Libya*.

¹⁶²NEBEHAY, S., Exclusive: Situation in Syria constitute international armed conflict – RedCross, In: *Reuters*.

¹⁶³Čl. 8, písm. e), xiv), Římský statut.

Již v roce 2012 syrský režim poprvé přiznal, že došlo k použití chemických zbraní, ovšem dle režimu nešlo o útok proti civilnímu obyvatelstvu, nýbrž proti „vnější agresi“. K prvnímu mediálně známějšímu útoku došlo dne 23. 12. 2013 v Homsu. Další útoky přibývaly, každý rok jich během války proběhlo několik, například v Aleppu, Ghútě, ve městě Marea a na dalších místech. Navzdory procesu likvidace chemických zbraní v Sýrii a přistoupení Sýrie k Dohodě o zákazu chemických zbraní nastíněném v předchozí kapitole, i přesto závěrečné zprávy OPCW poukazují na užití chemických zbraní ze strany Islámského státu ale i syrského režimu, jejichž oběťmi jsou i civilisté.

OPCW pokračuje v Sýrii ve vyšetřování a vydává zprávy, v nichž se vyjadřuje k domnělým útokům a jejich případným strůjčům. Ve své poslední zprávě z dubna loňského roku vyšetřovací tým OPCW informoval o útoku, k němuž došlo v únoru roku 2018, za útočníka označila Syrské arabské vzdušné síly. Použitou chemickou zbraní byl chlorin¹⁶⁴. V lednu roku 2022 vydala zprávu o své činnosti Mise OPCW pro zjišťování faktů, v níž informovala, že existující oprávněné důvody se domnívat, že došlo k použití chemické zbraně v září v roce 2015 ve městě Marea, druhý z domnělých útoků zpráva nepotvrdila.

Dle současných informací se nedaří spolupracovat se syrským režimem, který nepředložil všechny potřebné dokumenty spojené s přijetím Dohody o zákazu chemických zbraní. Proces přijetí Dohody syrskou stranou tak nelze považovat za úplný¹⁶⁵.

3.2.3 Útoky na civilní obyvatelstvo a civilní objekty

Jedněmi z nejrozsáhlejších domnělých válečných zločinů, které lze zaznamenat snad v každém ozbrojeném konfliktu obvykle na všech bojujících stranách je „úmyslné vedení útoku proti civilnímu obyvatelstvu jako takovému, nebo proti jednotlivým civilním osobám, které se přímo neúčastní nepřátelských akcí“ a „úmyslné vedení útoku proti civilním objektům, které nejsou vojenskými objekty“. Jejich problematičnost tkví v tom, že prokázání skutečně úmyslného útoku je velmi nesnadné, a to i z hlediska klasifikace termínů „civilní obyvatelstvo“ a „civilní objekt“. Za civilní osobu je považován jednatel, který je „v jakékoliv době a jakýmkoliv způsobem, za konfliktu nebo za okupace,

---

¹⁶⁴ OPCW Releases Second Report by Investigation and Identification Team, In: *OPCW*.

¹⁶⁵ Syria: Use of chemical weapons „blight“ on international community 's conscience, In: *UN News*.

v moci některé strany v konfliktu nebo okupační mocnosti a není přitom jejím příslušníkem“¹⁶⁶. Pro oba termíny se ale objevují v právních pramenech různé definice, k tomu se přidává individuální výklad jednotlivých států.

Kategorie skupiny, která je opozicí označena za civilisty a syrským režimem za ozbrojené teroristy je tak velmi diskutabilní, a obviňování z tohoto válečného zločinu je tak silně zpolitizováno, vzhledem k tomu, že značí, na čí stranu se strůjce obvinění staví. Podobně je tomu tak v případě útoku Turecka¹⁶⁷ na kurdské obyvatelstvo na severu Sýrie, označované Tureckem za teroristy přidružené k PKK. Útoky Islámského státu na civilisty a civilní objekty je obvyklou součástí jejich strategie. Nicméně při ofenzivě proti Islámskému státu je velmi problematické vyvarovat se útoků na civilní objekty, s ohledem na to, jak rychle z nich Islámský stát činí objekty vojenské. Zejména z pohledu médií či zahraničních organizací lze velmi snadno odsoudit útoky např. na nemocniční či školská zařízení, ovšem i tyto objekty se stávají útočištěm pro ozbrojené skupiny či skladem pro jejich munici. I v takových případech by samozřejmě měla být umožněna evakuace civilistů z takové oblasti.

Jak již bylo zmíněno, za mnoho útoků proti civilistům je od počátku konfliktu obviňován syrský režim¹⁶⁸ spolu s Ruskem. Útokům ozbrojených jednotek čelili například obyvatelé Jarmúku¹⁶⁹, Arbínu¹⁷⁰, Ghúty¹⁷¹ a i v současnosti v Idlibu¹⁷². Ve spojitosti s činností Islámského státu padlo mnoho civilistů zejména v Aleppu¹⁷³ a Raqqe¹⁷⁴. Dle organizace SNHR¹⁷⁵ bylo za rok

---

¹⁶⁶ Čl. 4 odst. 1 Ženevské Úmluvy IV

¹⁶⁷Syria: Damning evidence of war crimes and other violations by Turkish forces and their allies, In: *Amnesty International*.

¹⁶⁸Syrian forces and armed groups will be held criminally responsible for war crimes, In: *Amnesty International*.

¹⁶⁹Syria: Yarmouk under siege – a horror story of war crimes, starvation and death, In: *Amnesty International*.

¹⁷⁰Syria: Nowhere to hide for civilians killed by reported Russian air strike in Arbin, In: *Amnesty International*.

¹⁷¹Syria: Relentless bombing of civilians in Eastern Ghouta amounts to war crimes, In: *Amnesty International*.

¹⁷² AL-KHATEB, K., Syrian regime, Russian forces escalate attack in Idlib amid stalled war in Ukraine, In: *Al-Monitor*.

¹⁷³Syria: Armed opposition groups committing war crimes in Aleppo city, In: *Amnesty International*.

¹⁷⁴Syria: „Deadly labyrinth“ traps civilians trying to flee Raqqa battle against Islamic state, In: *Amnesty International*.

¹⁷⁵The Syrian Network for Human Rights

2021 v Sýrii v rámci ozbrojeného konfliktu zabito 1271 civilistů, z nich 104 zemřelo na následky mučení¹⁷⁶.

3.2.4 Vysídlování civilního obyvatelstva

Násilné vysídlování civilního obyvatelstva bylo zaznamenáno na straně několika aktérů občanské války. Dle mezinárodního humanitárního práva je nepřipustné „okupační silou provedené přímé nebo nepřímé přesídlení částí jejího vlastního civilního obyvatelstva na okupované území nebo částečná či úplná deportace či přesídlení obyvatelstva okupovaného území uvnitř nebo vně tohoto území“¹⁷⁷. Z takto definovaných činů bylo obviněno především Turecko a kurdská YPG.

Kurdské jednotky byly obviněny z násilného přesunu civilního obyvatelstva na území regionů osvobozených od Islámského státu. Takto mělo dojít k vypalování vesnic, demolici domů Arabů a Turkmenů, symbolizující pomstu za kolaboraci s režimem či Islámským státem. V tomto případě bylo také zdůrazněno, že Spojené státy jako spojenec YPG, nepřímo takové činy podporují¹⁷⁸. Zástupci YPG nařčení z válečných zločinů odmítli s tím, že se jednalo o přesuny obyvatel, které vyžadovala bezpečnostní situace, ačkoliv přiznali, že mohlo dojít k menším incidentům, které ale nesouvisí s všeobecným přístupem PYD¹⁷⁹. PYD byla také obviněna z neoprávněného zadržování osob, za nedodržování mezinárodněprávních standardů spravedlivého procesu a za nezajišťování důstojných podmínek v detenčních zařízeních¹⁸⁰.

V souvislosti se svými vojenskými operacemi na Kurdy spravovaném území, bylo z násilného přesunu obyvatel obviněno také Turecko. Při obsazování příhraničního pásma bylo vysídleno kurdské obyvatelstvo¹⁸¹ a Turecko mělo v úmyslu do „bezpečné zóny“ přesunout syrské uprchlíky proti jejich vůli. Turecko ovšem trvá na tom, že přes 300 000 syrských občanů se do nestabilní oblasti vrátilo dobrovolně¹⁸². Za útoky proti kurdským civilistům a ničení jejich domovů byly také obviněny Spojené státy, které se rozhodly pro stažení velké

---

¹⁷⁶Syria, In: *Relief web*.

¹⁷⁷Čl. 8, písm. b) viii) Římský statut.

¹⁷⁸Syria: „US ally’s razing villages amounts to war crimes, In: *Amnesty International*.

¹⁷⁹PHILLIPS, D.L., *Frontline Syria*, Part Four: Minorities and Women.

¹⁸⁰Under Kurdish Rule, In: *Human Rights Watch*.

¹⁸¹Russia, Turkey may have committed war crimes in Syria: UN, In: *Al Jazeera*.

¹⁸²Turkey: Syrians illegally deported into war ahead of anticipated „safezone“, In: *Amnesty International*.

části svých jednotek, čímž usnadnily Turecku invazi na severu Sýrie. Mezinárodní společenství poukázalo i na další útoky tureckých jednotek páchané proti civilistům a vyzvalo k jejich nezávislému vyšetřování¹⁸³.

3.2.5 Genocida Jazídů a sexuální otroctví

V této podkapitole lze hovořit o válečných zločinech, jichž se dopustili členové džihádistické organizace Islámský stát. Násilí mířené proti komunitě Jazídů žijících v iráckém Sindžáru, a jejich sexuální zotročování bylo jedním z mnoha brutálních činů, které Islámský stát páchal, a které mělo obrovský společenský dopad na jazídkou komunitu. Více než 5 000 lidí bylo zabito, a přes 400 000 vysídleno. Téměř 3 000 osob je stále pohřešováno, část z nich je zřejmě stále držena džihádisty¹⁸⁴. Ač se tyto válečné zločiny primárně dotýkají obyvatel Iráku, k jejich páchání docházelo i po přesunu Jazídů do Sýrie, proto jsou i tyto válečné zločiny v této práci zahrnuty.

Genocida představuje zvláštní kategorii zločinu, který je v rámci Římského statutu samostatně specifikován jako jeden z uvedených činů spáchaných v úmyslu „zničit úplně nebo částečně některou národní, etnickou, rasovou nebo náboženskou skupinu jako takovou“. Těmito činy je míněno usmrcení, způsobování těžkých tělesných ublížení nebo duševních poruch a další¹⁸⁵. Sexuální otroctví potom patří do další kategorie válečných zločinů, spolu s dalšími formami sexuálního násilí, kterého se členové Islámského státu na jazídkých ženách dopustili. Ač stupeň násilí, k němuž v těchto případech došlo, vede téměř automaticky k přiřazení těchto kategorií válečných zločinů, je samozřejmě nutné podotknout, že dosud žádný soudní orgán, se celkově k těmto činům nevyjádřil a nedefinoval jejich skutkovou podstatu.

Pro vyšetřování válečných zločinů, kterých se členové Islámského státu dopustili, vznikl speciální Vyšetřovací tým OSN pro prosazování odpovědnosti za zločiny spáchané Islámským státem (UNITAD). Ten ve své zprávě informoval o tom, že shromáždil důkazy o tom, že zločin genocidy a Jazídů a další válečné

---

¹⁸³ UN rights chief calls for Turkey to probe violations in northern Syria, In: *UN News*.

¹⁸⁴ Germany/Iraq: World's first judgement on crime of genocide against the Yazidis, In: *Amnesty International*.

¹⁸⁵ čl. 6. Římský statut.

zločiny tak, jak je definuje mezinárodní humanitární právo, byl skutečně spáchán¹⁸⁶.

K soudnímu rozhodnutí došlo před časem v Německu v individuálním případě bojovníka Islámského státu – iráckého občana, který byl na základě principu univerzální jurisdikce souzen na konci minulého roku za zločin genocidy, zločiny proti lidskosti a válečné zločiny. O měsíc dříve byla odsouzena i jeho manželka – německá občanka¹⁸⁷. V případě jejího manžela se jednalo o první odsuzující rozsudek za zločin genocidy proti Jazídům¹⁸⁸, a lze předpokládat, že nebyl posledním, vyšetřování podezřelých probíhá i na území Francie¹⁸⁹.

3.2.6 Využívání dětí v boji

„Odvozy či nábor dětí mladších 15 let do ozbrojených sil státu nebo jejich využívání k aktivní účasti v nepřátelských akcích“¹⁹⁰ je dalším z válečných zločinů, kterých se na obyvatelích Sýrie a Iráku dopouštěl Islámský stát a hojně tyto nezletilé bojovníky využíval i k vlastní propagandě. Děti byly obvykle rekrutovány či unášeny a následně indoktrinovány prostřednictvím hodin náboženství a výcviku se zbraní. Odhadovaný počet takto cvičených dětí Islámským státem mezi osmi a patnácti lety je 1100. Obvykle byly využívány jako živé terče během bitev, jako sebevražední atentáčníci nebo k propagandě. Děti vykonávající popravu vězňů byly jedním z prvků propagačních videí Islámského státu¹⁹¹.

Tento válečný zločin zanechal hluboké následky v psychickém vývoji dětí takto využitých v boji. Lze očekávat, že děti, které na území ovládané Islámským státem strávily několik let života, se budou neskoro vyrovnávat s životem v jiném prostředí a začleňováním se do společnosti. Podobně jako v případě islámských bojovníků repatriovaných do svých států původu, je i u repatriovaných dětí nutné si klást otázku, jakou výzvu takto indoktrinované děti pro společnost

---

¹⁸⁶Security Council Press Release, United Nations.

¹⁸⁷German court jails ISIL member for life over Yazidi genocide, In: *Al Jazeera*.

¹⁸⁸ Germany/Iraq: World's first judgement on crime of genocide against the Yazidis, In: *Amnesty International*.

¹⁸⁹Cumulative Prosecution of Foreign Terrorist Fighters for Core International Crimes and Terrorism-Related Offences, Eurojust, s. 21.

¹⁹⁰Čl. 8, písm. e) vii) Římský statut.

¹⁹¹MULROY, M., OEHLERICH, E., BADDORF, Z., Begin with the children: Child soldier numbers doubled in the Middle East in 2019, In: *Middle East Institute*.

představují a jaká by jim měla být poskytnuta péče, i s ohledem na to, čeho byly svědky, ale také čeho se sami se zbraní v ruce dopustily.

Za spáchání válečného zločinu náboru dítěte spolu se zanedbáním rodičovské péče byla již odsouzena německá občanka, která posílala své děti do výcvikových táborů Islámského státu¹⁹².

3.2.7 Popravy a braní rukojmí

Braní rukojmí¹⁹³ a „ukládání trestů a vykonávání poprav bez předchozího rozsudku vynesenoho řádně ustaveným soudem poskytujícím veškeré nároky soudního řízení“¹⁹⁴ jsou dalšími válečnými zločiny, které se pojí typicky s činností Islámského státu. Zahraniční novináři, pracovníci zahraničních organizací či vojáci syrské armády se stávali zajatci a rukojmími organizace. Někteří z nich byli ze zajetí vykoupeni, někteří byli také popraveni. Popravy byly vykonávány formou stětí, zastřelení či upálení. Na dobytém území Islámský stát aplikoval klasické islámské právo a na základě vlastního výkladu ukládal občanům na tomto území i ty nejpřísnější fyzické tresty jako amputace, bičování a kamenování. Popravy občanů západních států se nezhřídkou stávaly tématem propagandistických videí.

Známými oběťmi se tak stali například američtí občané James Foley, Steven Sotloff a Kayla Mueller. Tyto případy znovu otevřely diskuzi o kategorickém odmítnutí placení výkupného za své občany Spojenými státy¹⁹⁵ a tedy případná odpovědnost státu za smrt těchto občanů.

Tento typ válečných zločinů se již také stal předmětem soudních řízení s bojovníky Islámského státu například v Německu a Švédsku¹⁹⁶. Posledním silně medializovaným soudním procesem bylo řízení s původně britským občanem na území Spojených států. Odsouzený byl shledán vinným za braní rukojmí, které vedlo k popravě několika osob, včetně výše jmenovaných občanů Spojených států, dále občanů Velké Británie a Japonska¹⁹⁷.

---

¹⁹²Cumulative Prosecution of Foreign Terrorist Fighters for Core International Crimes and Terrorism-Related Offences, Eurojust s. 19.

¹⁹³Čl. 8, písm. c) iii) Římský statut.

¹⁹⁴Čl. 8, písm. c) iv) Římský statut.

¹⁹⁵BRIGGS, R., WALLACE, J., „We do not negotiate with terrorists“- but why?

¹⁹⁶Cumulative Prosecution of Foreign Terrorist Fighters for Core International Crimes and Terrorism-Related Offences, Eurojust s. 19.

¹⁹⁷Jury Convicts ISIS „Beatle“ for Role in Hostage-Taking Scheme that Resulted in the Deaths of American, British and Japanese Citizens, In: *The United States Department of Justice*.

Za vykonávání poprav občanů bez řádného soudního procesu byl obviněn i syrský režim. Na znovu dobytém území se měly jednotky syrské armády a její spojenci dopouštět násilí na civilistech, včetně hromadných poprav zastřelením¹⁹⁸.

3.3 Současná situace a důsledky válečných zločinů

3.3.1 Současné mezinárodní postavení syrského režimu

Jednou z reakcí na chování syrského režimu a jeho násilných zákroků proti demonstrantům bylo uvalení sankcí proti vůdčím postavám ztělesňujících režim. Sankce jsou obvyklým přímým donucovacím nástrojem mezinárodní diplomacie, které mají za cíl dané osoby či skupinu osob přimět, aby se chovaly určitým způsobem prostřednictvím toho, že je jim blokován přístup k financování své činnosti, typicky prostřednictvím zmrazení kont, uvalením embarga na dovoz a vývoz, přerušení leteckého spojení, dodávek zbraní apod. Sankce obvykle předcházejí vojenské intervenci¹⁹⁹. Nutno podotknout, že se jedná o nástroj, který nelze považovat za velmi efektivní, adresátům se daří sankce různými způsoby obcházet či si zajistit financování jiným způsobem a povětšinou má dopad spíše na civilní obyvatelstvo, ale i na okolní státy.

K vyhlášení sankcí proti syrskému režimu došlo ve Spojených státech, Evropské unii, ze strany Ligy arabských států a dalších jednotlivých zemích. Spojené státy přijaly dosud nejrozsáhlejší soubor sankcí proti syrskému režimu v roce 2019²⁰⁰. Jejimi adresáty je i prezident Baššár al-Asad a členové jeho rodiny, kromě toho jsou sankce zaměřené na jakékoliv osoby či společnosti, které ekonomicky spolupracují s režimem, včetně spolupráce na poválečné obnově, či jinak režim podporují. Dotýkají se tak tedy i spojenců Sýrie – Íránu a Ruska. Sankce se nevztahují na dodávky humanitární pomoci²⁰¹.

Spojené státy zdůrazňují, že sankce nejsou namířené proti civilnímu obyvatelstvu Sýrie, nicméně není prakticky možné, aby se jich sankce žádným způsobem nedotýkaly. Poválečná obnova země, byť financována ze strany režimu, je nezbytná pro to, aby se do Sýrie navrátili uprchlíci, kteří zemi během mnoha let konfliktu opustili. V případě, že nebudou motivováni se do země vrátit,

---

¹⁹⁸Syria: Reports of execution-style killings in Aleppo point to war crimes, In: *Amnesty International*.

¹⁹⁹ WAISOVÁ, Š., *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích* s. 181-3.

²⁰⁰The Caesar Syria Civilian Protection Act.

²⁰¹ Caesar Syria Civilian Protection Act, In: *U.S. Department of State*.

Lze očekávat, že poválečná obnova Sýrie bude bez jejich pracovního kapitálu ještě pomalejší, a jejich životní situace se bude zhoršovat, vzhledem k tomu, že většina z nich již tak žije v těžkých životních podmínkách. Na základě toho bude na jejich pomoc vynaloženo více finančních prostředků v rámci humanitárních projektů. Příspěvateli této pomoci jsou rovněž země, které zároveň aplikují sankce proti režimu. Celý systém tak, zdá se, funguje jako neefektivní soubor vynakládání finančních prostředků, nicméně bez šance na zlepšení životních podmínek těch, kteří to skutečně potřebují. Tento systém tak může vést i k celkovému pocitu frustrace ve společnosti a protizápadním náladám.

Sankce mají neblahý dopad i na státy v regionu, jde například o Libanon, jenž se dlouhodobě potýká s hlubokou finanční krizí, a ekonomické vztahy zejména v oblasti dodávek plynu a elektřiny se Sýrií jsou pro stát absolutně nezbytné²⁰².

Dalším mezinárodním nástrojem pro vynucování určitého chování je přerušování diplomatických vztahů, což může zahrnovat zrušení konzulárního zastoupení v daném státě, vyhoštění diplomatů, typicky také přerušování diskuzí týkajících se politické a ekonomické spolupráce.

Takto bylo Sýrii v roce 2011 pozastaveno členství v Lize arabských států na základě násilných činů vůči demonstrantům. Kromě schválených sankcí ze strany Ligy, které omezily možnost vycestovat do členských států a zmrazení majetku souvisejícího s ústředními postavami režimu²⁰³, tak přišla o místo v politické platformě, u jejíhož zrodu původně stála. V roce 2013 a 2014 se diskuzí Ligy účastnili zástupci opozice²⁰⁴, v současnosti ale již probíhají diskuze o obnovení členství Sýrie jako takové²⁰⁵, Egypt a Tunisko se vyslovili pro začlenění Sýrie zpět do společenství²⁰⁶.

K normalizaci vztahů dochází i s jednotlivými státy regionu. Již v roce 2017 byla podepsána dohoda mezi Sýrií a Ománem o spolupráci v oblasti energetiky. K obnovení diplomatických styků se Spojenými arabskými emiráty a Bahrajnem došlo už na konci roku 2018. Ve stejné době se obnovila hraniční spolupráce s Jordánskem²⁰⁷.

---

²⁰²Lebanon asks US for exemption from Syria sanctions for imports, exports, In: *Middle East Monitor*.

²⁰³ Arab League: Carry Out, Monitor Syria Sanctions, In: *Human Rights Watch*.

²⁰⁴Opposition seeks to take Syria's Arab League seat, In: *Middle East Monitor*.

²⁰⁵ Arab League rules out Syria's return until „consensus exists“, In: *Middle East Eye*.

²⁰⁶Tunisia, Russia call for Arab League to readmit Syria, In: *Arab News*.

²⁰⁷RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, 6, Syria 2019-20.

Snaha politicky izolovat Sýrii totiž nevyhnutelně vede k silnější orientaci režimu na své spojence, tedy Rusko a Írán, což není v zájmu největších odpůrců těchto států – Spojených států a Saúdské Arábie. Pokud tak chce mezinárodní společenství zamezit rozšiřování spolupráce a vlivu spojenců Sýrie a efektivně řešit uprchlickou krizi, je nezbytné se Sýrií počítat jako s významným regionálním politickým a ekonomickým partnerem.

3.3.2 Současné možnosti stíhání a trestání válečných zločinů

Co se týče soudního stíhání válečných zločinů spáchaných během syrské občanské války, jak bylo nastíněno v první kapitole, je tento proces velmi komplikovanou a diskutabilní záležitostí. Ač by si mezinárodní společenství i lidé těmito zločiny zasažení přáli, aby došlo k jejich nezávislému a nestrannému vyšetření, není možné si dělat iluze o tom, že by k něčemu takovému v případě Sýrie došlo, nebo rozhodně ne v takovém měřítku, aby bylo možné prošetřit zločiny páchané všemi stranami konfliktu.

Jako první varianta se nabízí stíhání válečných zločinů na národní úrovni. Sýrie je mimo jiné signatářem mezinárodních dohod, v nichž se zavázala stíhat porušení pravidel mezinárodního humanitárního práva. V roce 2012 byl na základě rozhodnutí prezidenta vytvořen v Damašku speciální soud zaměřený na stíhání zločinu terorismu, jurisdikce soudu se vztahuje jak na civilisty, tak na příslušníky armády²⁰⁸. Nicméně objevily se případy perzekuce aktivistů, obránců lidských práv a politických odpůrců²⁰⁹, kvůli nimž je činnost tohoto soudu významně kritizována.

Určitá část odborníků v oblasti mezinárodního práva pracuje na shromažďování důkazů s úmyslem předložit zajištěné informace Mezinárodnímu trestnímu soudu a hledají oporu v minulosti již proběhlých případech v oblasti zločinů proti lidskosti tak, aby bylo možné syrský režim, jmenovitě prezidenta al-Asada a jeho vládu, ale také Írán, obvinít²¹⁰. To bude velmi problematické, vzhledem k tomu, že pravomoc Mezinárodního soudního dvora se nevztahuje na případy, které se odehrály na území Sýrie, ledaže by syrský režim o vyšetření válečných zločinů sám požádal, což je krajně nepravděpodobné. A ačkoliv by

²⁰⁸ MEHRA, T., Bringing (Foreign) Terrorist Fighters to Justice in a Post-ISIS Landscape Part I: Prosecution by Iraqi and Syrian Courts, In: *ICCT*.

²⁰⁹ Syria: Counter terrorism Court Used to Stifle Dissent, In: *HumanRightsWatch*.

²¹⁰ WENSON, J. Human rights group asks ICC to examine Iran role in Syria conflict, In: *Jurist. a ICC urged to investigate Syria's forced deportations*, In: *Al Jazeera*.

bylo možné uplatnit některé z předpisů mezinárodního humanitárního práva a případ na základě rozhodnutí Rady bezpečnosti otevřít, Rusko jako spojenec Sýrie a účastník konfliktu by takový návrh v každém případě vetovalo. V minulosti se také objevily návrhy, aby Mezinárodní trestní soud stíhal alespoň Islámský stát a jeho členy. Takový druh stíhání ovšem také není možný, neboť se opět váže na území států, nad nimiž Soud nemá pravomoc. Navíc by se jednalo pouze o pokus o stíhání a potrestání jedné ze stran konfliktu, což by nenaplnilo představu o dosažení úplné spravedlnosti a působilo jako selektivní krok Soudu vůči stranám konfliktu²¹¹.

Jako málo pravděpodobná se zdá i možnost vytvoření speciálního tribunálu zaměřeného na válečné zločiny v Sýrii, takový tribunál by měl zřejmě šanci vzniknout jen v případě pádu režimu, což se také jeví za současných okolností jako velmi nepravděpodobné.

3.3.3 Souzení a trestání bojovníků Islámského státu

Jedinou v současnosti možnou právní cestou k potrestání válečných zločinů je stíhání konkrétních zločinců na území jednotlivých států. K takovému stíhání, souzení a potrestání dochází v řadě států Evropské unie a ve Spojených státech, zejména v případě bojovníků džihádistických skupin operujících na území Sýrie. Mnoho z nich emigrovalo po porážce těchto skupin na západ, kde dochází k jejich zadržení, případně se jedná přímo o občany západních států, kteří se na nějakou dobu k těmto skupinám připojili. Do tohoto způsobu stíhání a trestání válečných zločinů se ovšem promítá různorodost právních řádů jednotlivých států a interpretace jejich trestněprávních předpisů. Tímto způsobem tak nelze zajistit jednotnost při posuzování individuálních případů v jednotlivých státech. Činnost jednotlivých států směřující ke spravedlivému procesu a trestání zločinů spojených s terorismem a činností džihádistických skupin podpořila Rada bezpečnosti OSN ve svých rezolucích č. 2178²¹² a č. 2396²¹³.

Řada států se ovšem zpočátku zdráhala repatriovat občany zpět na území svého státu právě kvůli tomu, že představují potenciální bezpečnostní riziko, případně tyto státy nemají právní mechanismy na souzení zločinů, které tyto

---

²¹¹KERSTEN, M., The ICC and ISIS: Be Careful What You Wish For, In: *Justice in Conflict*.

²¹² Rezoluce RB OSN ze dne 24. 9. 2014 č. 2178.

²¹³ Rezoluce RB OSN ze dne 21. 12. 2017 č. 2396.

osoby spáchaly. Nutno ovšem podotknout, že je nezbytné, aby byl těmto osobám umožněn výkon základních práv, jako je právo na spravedlivý proces, na nichž je evropská civilizace stavěna.

Mezi prvními repatriovali své občany Rusko, Kazachstán či Kosovo. Z evropských států repatriovali své občany také Nizozemsko, Finsko, Švédsko, Belgie, do procesu se zapojili i Dánsko a Německo²¹⁴. Celkem na repatriaci svých občanů pracuje dvacet pět států, ve většině případů se jedná o osiřelé děti, či matky s dětmi²¹⁵. Informace ale nasvědčují, že se jedná spíše o jednotky či desítky případů.

V mnoha případech tak tito bojovníci zůstávají ve věznicích na území Sýrie či Iráku a jejich manželky a děti v uprchlických táborech. Tato detenční zařízení jsou spravována jednotkami SDF a dle dostupných informací je ve věznicích drženo až devět tisíc osob podezřelých v souvislosti s činností Islámského státu, z nichž méně než dva tisíce tvoří občané třetích států, početnější skupiny tvoří Syřané a Iráčané²¹⁶. Soudní proces na území Sýrie proběhl jen s několika stovkami vězňů, vzhledem k omezeným kapacitám místní soudní soustavy. Nejvíce rodinných příslušníků bojovníků Islámského státu, tedy žen a dětí, je pak umístěno v táboře Al-Húl, jedná se téměř o šedesát tisíc osob²¹⁷, odloučených od vnějšího světa, dvanáct tisíc z nich je občany třetích států, má se jednat o osoby z téměř šedesáti zemí²¹⁸. Několikaletý pobyt těchto osob v táborech a detenčních zařízeních je jedním z faktorů, které mohou významně ovlivnit další potenciální radikalizaci jednotlivců. Věznice s bojovníky Islámského státu se také stávají cílem útoků džihádistických skupin, které snaží vězně osvobodit²¹⁹.

Repatriace a soudní procesy s bojovníky Islámského státu a jejich rodinnými příslušníky představují pro mezinárodní společenství velkou výzvu, ať pro společnost jako takovou, tak pro oblasti práva a mezinárodní politiky. Jde o první případy svého druhu, pro něž často neexistují jasné postupy a pravidla.

---

²¹⁴MEHRA, T., The Repatriation of Five Woman and Eleven Children from Syria: A Turning Point in the Netherlands? In: *ICCT*.

²¹⁵Thousands of Foreigners Unlawfully Held in NE Syria, In: *Human Rights Watch*.

²¹⁶JEFFREY, J., F., Part 2: ISIS Prisoners and Families, In: *Wilson Centre*.

²¹⁷Camp Profile – Al Hol, Al-Hasakeh governorate, Syria, September 2021, In: *Relief web*.

²¹⁸Thousands of Foreigners Unlawfully Held in NE Syria, In: *Human Rights Watch*.

²¹⁹AL-KHALIDI, S., Kurdish-led forces say they have regained control of prison in Syria's Hasaka, In: *Reuters*.

Jedná se o jeden z přímých důsledků páchaní válečných zločinů v syrském konfliktu.

3.3.4 Souzení a trestání dalších osob

Vedle procesů s bojovníky Islámského státu již proběhlo na území cizích států i stíhání osob prezentujících syrský režim. Prvním případem byl odsuzující rozsudek vynesený ve Švédsku v roce 2015 ve věci příslušníka syrské armády za válečné zločiny²²⁰. Podobný případ byl předmětem soudního řízení také v roce 2017²²¹. Další řízení proběhla v Rakousku a Německu²²². V roce 2018 Francie vydala zatýkácí rozkazy na tři vysoce postavené úředníky syrské vlády a zpravodajské služby podezřelé mimo jiné i z válečných zločinů. I tento krok lze považovat za symbolické politické gesto vůči syrskému režimu a jeho domnělým zločinům páchaných na vlastních občanech²²³.

V roce 2021 byl v Německu vynesen rozsudek, kterým byl na základě principu univerzální jurisdikce odsouzen bývalý člen syrských bezpečnostních složek za zločin mučení spáchaný během syrského konfliktu na zadržených protestujících²²⁴. Zločin mučení se řadí ke zločinům proti lidskosti, jež jsou typicky páchany v rámci rozsáhlých a systematických útocích zaměřených na civilní obyvatelstvo. Poslední případ pochází z ledna tohoto roku, kdy byl rovněž v Německu odsouzen k doživotnímu trestu odnětí svobody bývalý člen syrské zpravodajské služby mimo jiné také za zločiny proti lidskosti páchané během syrského konfliktu²²⁵.

Tato rozhodnutí významnými milníky pro syrské občany, kteří usilují o dosažení spravedlnosti, na druhou stranu nelze očekávat, že tyto procesy samotné povedou k nápravě poměrů uvnitř Sýrie.

---

²²⁰Prosecutor v. Mouhannad Droubi, In: *ICD*.

²²¹Prosecuting war crimes outrage upon personal dignity based on evidence from open sources – Legal framework and recent developments in the Member States of the European Union, Eurojust s. 15

²²²National courts lead the way in prosecuting Syrian war crimes, In: *Al Jazeera*.

²²³ France: Arrest warrants for Syrian officials an important step towards justice, In: *Amnesty International*.

²²⁴ BUERGER, A., German court issues guilty verdict in first Syria torture trial, In: *Reuters*.

²²⁵ NASR, J, DOGRUDOGAN, E., Ex-officer jailed for Syrian war crimes after landmark German trial, In: *Reuters*.

Závěr

Syrský konflikt se bohužel ještě nestal minulostí. K ozbrojeným střetům sice nedochází v takovém rozsahu jako v předcházejících letech, nicméně s ohledem na zprávy, které odtamtud přicházejí se lze domnívat, že k páchání válečných zločinů stále dochází, a že následky konfliktu pocítují nejen obyvatelé Sýrie a regionu, ale i celé mezinárodní společenství.

Tato práce svým zaměřením cílila na to zjistit, v kontextu spáchaných válečných zločinů, jak se proměnilo vnímání Syrské arabské republiky ve světě, jakou roli zaujímá na současném Blízkém východě, a jaký dopad měly tyto zločiny na mezinárodní politické scéně.

Lze konstatovat, že mezinárodní společenství v čele s OSN odsoudilo válečné zločiny páchané v rámci syrského konfliktu a pokusilo se o jejich zastavení formou restriktivních opatření i podporou diplomatických jednání, která ale nepřinesla uspokojivé výsledky. Syrský konflikt je jedním z dalších případů v řadě, který dokazuje, že zachovávání pravidel mezinárodního humanitárního práva se hodí v podstatě jen pro období míru, a že OSN nedisponuje mechanismy, které by pravidla efektivně vynucovaly. V reakci na válečné zločiny sice ukládá, podobně jako státy a organizace, sankce, které jdou ale ve výsledku k tíži civilními obyvatelstvu, které samotné je válečnými zločiny postiženo. Jak bylo konstatováno výše, nelze očekávat, že by bylo možné zahájit soudní řízení, které by se plošně zabývalo těmito válečnými zločiny, už jen na základě schématu, na němž funguje Rada bezpečnosti OSN. Její členové, kteří stojí na straně Sýrie, mohou jakékoliv další kroky proti syrskému režimu blokovat a zamezit tak i zásahu ze strany Mezinárodního trestního soudu.

Dalším nástrojem, který byl zmíněn, je omezení diplomatických styků v regionu i ve světě. Syrský režim byl sice vyloučen z určitých politických rozhovorů, a jeho pozice v regionu byla výrazně oslabena. Nicméně režim se stále drží u moci a okolnosti nenasvědčují tomu, že by přeci jen ke svržení prezidenta al-Asada, došlo. Země se naopak více politicky přimkla k Rusku a Íránu, což nelze považovat za žádoucí vývoj situace zejména z pohledu západních států. Zjevně tedy sankce ani jiné další politické nástroje nesplňují v situacích, pro něž byly vytvořeny, svou funkci a bylo by vhodné se zamyslet nad jejich reformou.

Chemické útoky patří mezi jedny z diskutovaných válečných zločinů. Jejich vyšetřování stále probíhá. Postoj syrského režimu vůči Úmluvě o

chemických zbraních vyvolává další diskuze o efektivnosti pravidel systému, který sice přiměl syrský režim k určitým krokům a přijetí závazků, ale zjevně nezamezil dalším útokům a není schopen Sýrii přimět k dokončení procesu likvidace chemických zbraní a k přijetí odpovědnosti za své činy.

Do konfliktu se zapojila řada států i nestátních uskupení, které k páchání válečných zločinů přímo či nepřímo nějakým způsobem přispěly. Dle dostupných informací lze konstatovat, že válečné zločiny nejsou otázkou jen jedné či dvou válečných stran, ale bohužel řešení těchto zločinů a jejich mediální obraz přispívá k nahlížení na tuto problematiku jako na černobílou záležitost. Americká invaze na syrské území byla odůvodněna právě pácháním válečných zločinů, nicméně samotnou invazi lze označit za porušení pravidel mezinárodního humanitárního práva. Spojené státy navíc do konfliktu vstoupily, stavěly se na stranu syrské opozice, ale nepřišly s návrhem řešení, jak by měla být Sýrie bez al-Asada vedena a spravována.

Zemí, která se do konfliktu také zapojila, bylo Turecko. To má také velký podíl na tom, v jaké situaci se Sýrie v současnosti nachází. Jeho invaze a s tím spojené vysídlování civilního obyvatelstva je dalším porušením mezinárodního humanitárního práva, které vneslo chaos do již tak nepřehledného konfliktu a vedly přirozeně ke zhoršení vztahů se Sýrií. Tureckem obsazené části Sýrie v rámci jeho operací patří mezi území, která se nenachází pod kontrolou syrského režimu a je otázkou budoucnosti, jaký bude vývoj na těchto územích.

Vyšetřování a stíhání válečných zločinů je velmi složité téma, které se bezpodmínečně pojí s politickou rovinou jednotlivých případů, a dle autorky práce nelze na mezinárodním poli dosáhnout uspokojivé trestní spravedlnosti. Stíhání a trestání válečných zločinů představuje výzvu pro mezinárodní společenství. V důsledku válečných zločinů a v souladu s aplikací principu univerzální jurisdikce dochází ke stíhání a souzení bojovníků Islámského státu a představitelů syrského režimu vně Sýrie. Tyto procesy jsou novou výzvou pro legislativu a společnost západních států. Detence bojovníků Islámského státu na území Sýrie ve snaze tyto osoby předat do rukou spravedlnosti představuje bezpečnostní riziko s nejistým výsledkem.

Dalším problematickým bodem pro mezinárodní společenství je i emigrace Sýřanů do zahraničí, případně jejich vůle vracet se zpět, kterou lze rovněž spojit s pácháním válečných zločinů, vzhledem k tomu, že musí na území své domoviny čelit násilí. S následky této migrace se pak musí vypořádávat další státy, které tak

paradoxně svými sankcemi proti režimu nepřispívají ke svržení režimu ale ke zhoršování životních podmínek těch, které se prostřednictvím sankcí snaží chránit.

Ač si podporovatelé opozice zjevně nepřáli pro Sýrii takový osud, s jakým se vypořádá dnes, státy v regionu postupně svým jednáním a obnovováním diplomatických vztahů přiznávají, že tím, kdo Sýrii jistě ještě nějakou dobu povede, je Baššár al-Asad a další představitelé režimu. Sýrie vyšla z války ve špatném ekonomickém stavu, ale politicky v podstatě jako vítěz, kterého nelze opomíjet jako významného mezinárodního partnera.

Resumé

Nowadays it seems like the war in Syria has almost disappeared and most of the political and media attention shifted to the European events. Therefore it could be suggested that the war in Syria has ended and there is nothing else to talk about. Although some of the fighting groups has been defeated, it does not mean that the war is completely over. It is still possible that some of these groups would endeavour to come back and fight for its position and ideas again. This is one of the possible scenarios for future Syria.

The topic of this thesis however focuses on quite different issues. What the author of this thesis finds very important to examine, is the relations between the committed war crimes and the current situation in Syria and in the world. The aim of this work is therefore to find out, how the perception of Syria has changed in the world, what is its role in the current Middle East and what are the consequences of the war crimes in the international environment.

Until now, there is no such a work that would be focused on research of the war crimes in Syria and how did it influence current Syria and the world. Most of the published works are related to the fighting groups, states or their representatives, especially the president Bashar al-Asad, Islamic state or the role of Russia, United States or in general to the development of the conflict. This work is however based on the legal perspective and therefore it offers different analyses that could contribute to the understanding of the conflict from this international law – oriented point of view.

First chapter focuses on the term „war crime“ its context and position in the international humanitarian law. This chapter also describes the way how war crimes are being prosecuted. Next part of the work talks about the syrian civil war, its causes and social consequences and the main parts that has been involved in the conflict. Third chapter analyses the alleged war crimes, and its consequences in the internal, regional and international perspective.

This work doesnot try to examine wheter the alleged war crimes has been actually committed, but rather present that the issue of international criminal justice is a very problematic and raises questions that the western countries as the authors of this concept, should answer.

Prameny a literatura

Prameny

- Final communiqué of the Action Group of Syria (Geneva Communiqué), Joint Special Envoy of the United Nations and the League of Arab States to Syria, ze dne 30. 6. 2012
- Cumulative Prosecution of Foreign Terrorist Fighters for Core International Crimes and Terrorism-Related Offences, Eurojust, Hague, květen 2020
- Prosecuting war crimes outrage upon personal dignity based on evidence from open sources – Legal framework and recent developments in the Member States of the European Union, Eurojust, Hague, únor 2018
- Ženevské úmluvy o ochraně obětí ozbrojených konfliktů, ze dne 12. 8. 1949
- Charta Organizace spojených národů, OSN, 24. 10. 1945
- Rezoluce RB OSN ze dne 14. 4. 2012 č. 2042
- Rezoluce RB OSN ze dne 21. 4. 2012 č. 2043
- Rezoluce RB OSN ze dne 20. 7. 2012 č. 2059
- Rezoluce RB OSN ze dne 27. 9. 2013 č. 2118
- Rezoluce RB OSN ze dne 22. 2. 2014 č. 2139
- Rezoluce RB OSN ze dne 14. 7. 2014 č. 2165
- Rezoluce RB OSN ze dne 15. 8. 2014 č. 2170
- Rezoluce RB OSN ze dne 24. 9. 2014 č. 2178
- Rezoluce RB OSN ze dne 17. 12. 2014 č. 2191
- Rezoluce RB OSN ze dne 12. 2. 2015 č. 2199
- Rezoluce RB OSN ze dne 6. 3. 2015 č. 2209
- Rezoluce RB OSN ze dne 7. 8. 2015 č. 2235
- Rezoluce RB OSN ze dne 20. 11. 2015 č. 2249
- Rezoluce RB OSN ze dne 18. 12. 2015 č. 2254
- Rezoluce RB OSN ze dne 22. 12. 2015 č. 2258
- Rezoluce RB OSN ze dne 26. 2. 2016 č. 2268
- Rezoluce RB OSN ze dne 31. 10. 2016 č. 2314
- Rezoluce RB OSN ze dne 17. 11. 2016 č. 2319
- Rezoluce RB OSN ze dne 19. 12. 2016 č. 2328
- Rezoluce RB OSN ze dne 21. 12. 2016 č. 2332
- Rezoluce RB OSN ze dne 31. 12. 2016 č. 2336
- Rezoluce RB OSN ze dne 19. 12. 2017 č. 2393
- Rezoluce RB OSN ze dne 21. 12. 2017 č. 2396
- Rezoluce RB OSN ze dne 24. 2. 2018 č. 2401
- Rezoluce RB OSN ze dne 13. 12. 2018 č. 2449
- Rezoluce RB OSN ze dne 10. 1. 2020 č. 2504
- Rezoluce RB OSN ze dne 11. 7. 2020 č. 2533

- Rezoluce RB OSN ze dne 9. 7. 2021 č. 2585
- Římský statut Mezinárodního trestního soudu ze dne 17. 7. 1998
- Security Council Press Release, United Nations, SC/14514, 10. 5. 2021

Literatura

- ABOUD, S. N., *Syria*, Wiley, 2018, ISBN 9781509522446
- ARIMATSU, L., CHOUDHURY, M., *The Legal Classification of the Armed Conflict in Syria, Yemen and Libya*, International Law PP 2014/01, Chatham House, 2014
- BERÁNEK, O., OSTŘANSKÝ, B. a kol., *Islámský stát – Blízký východ na konci časů*, Praha: Academia, 2016, ISBN 9788020026545
- GRAY, C. D., *International Law and the Use of Force*, Oxford University Press, 2008, ISBN 9780199239146
- GROSS, O., *Unresolved Legal Questions Concerning Operation Inherent Resolve*, University of Minnesota Law School, 2017.
- HAUCH, Lars, *Mixing Politics and Force: Syria's Constitutional Committee in Review*. Clingendael Institute, CRU Report, 2020.
- HERMANN, R., *Konečná stanice Islámský stát?* Praha: Academia, 2011, ISBN 9788020026071
- HINNEBUSCH, R., SAOULI, A., *The War for Syria*, Taylor and Francis, 2019, ISBN 9780429514067
- HOF, F. C., *Mapping Peace between Syria and Israel*, Special Report, United States Institute of Peace, Washington DC, březen 2009
- CHODYNSKAJA GOLENIŠČEVA, M., *Syria. The Path from War to Peace*, Sandro Teti Editore, 2021, ISBN 9788831492300
- PONÍŽILOVÁ, M., Sýrie. In: JEŽOVÁ, M., BURGROVÁ, H. et al., *Současný Blízký východ*, Barrister & Principal, 2011, ISBN 9788087474457
- KOOPS, J.A., MACQUEEN, N., TARDY, T., WILLIAMS, D., *The Oxford Handbook of United Nations Peacekeeping Operations*, Oxford University Press, 2015, ISBN 9780199686049
- MCCOUBREY, H., *International Humanitarian Law*, Routledge, 2021, ISBN 9780367194659
- MENDEL, M., *Arabské jaro*. Praha: Academia, 2015, ISBN 9788020024749
- MOIR, L., *The Law of Internal Armed Conflict*, Cambridge University Press, 2002, ISBN 9780511495168
- ONDŘEJ, J., ŠTURMA, P., BÍLKOVÁ, V., JÍLEK, D., a kol., *Mezinárodní humanitární právo*, Praha: C.H.Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-185-7
- PHILLIPS, D.L., *Frontline Syria*, Bloomsbury Publishing, 2020, ISBN 9780755602599

- RAMADAN, I., Sýrie, In: KRÍŽEK, D., TARANT, Z. et al., *Arabské jaro: příčiny, průběh, důsledky*, Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2014, ISBN 9788026104414
- RABINOVICH, I., VALENSI, C., *Syrian Requiem*, Princeton University Press, 2021 ISBN 9780691212616
- VAN DAM, N., *Destroying a Nation*, Bloomsbury Publishing, 2017, ISBN 9781786722485
- WAISOVÁ, Š., *Řešení konfliktů v mezinárodních vztazích*, Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o., 2011, ISBN 9788073803391

Elektronické zdroje

- „Friends of Syria“ recognise opposition, In: *Al Jazeera*, [online], 12. 12. 2012, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2012/12/12/friends-of-syria-recognise-opposition>
- AL-KHALIDI, S., Kurdish-led forces say they have regained control of prison in Syria's Hasaka, In: *Reuters*, [online], 26. 1. 2022, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/middle-east/kurdish-led-forces-say-they-take-control-prison-syrias-hasaka-2022-01-26/>
- AL-KHATEB, K., Syrian regime, Russian forces escalate attack in Idlib amid stalled war in Ukraine, In: *Al-Monitor*, [online], 6. 4. 2022, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.almonitor.com/originals/2022/04/syrian-regime-russian-forces-escalate-attacks-idlib-amid-stalled-war-ukraine>
- Arab League rules out Syria's return until „consensus exists“, In: *Middle East Eye*, [online], 10. 3. 2022, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.middleeasteye.net/news/arab-league-rules-out-syrias-return-until-consensus-exists>
- Arab League: Carry Out, Monitor Syria Sanctions, In: *Human Rights Watch*, [online], 29. 3. 2012, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2012/03/29/arab-league-carry-out-monitor-syria-sanctions>
- AYTON, M., US military exit from Syria unlikely any time soon, officials say, In: *Al Jazeera*, [online], 26. 10. 2021, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2021/10/26/will-us-leave-syria>
- BRIGGS, R., WALLACE, J., „We do not negotiate with terrorists“- but why? In: *ChathamHouse*, [online], 13. 1. 2022, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://www.chathamhouse.org/2022/01/we-do-not-negotiate-terrorists-why>
- BUERGER, A., German court issues guilty verdict in first Syria torture trial, In: *Reuters*, [online], 24. 2. 2021, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-syria-security-germany-idUSKBN2AO0Y7>
- Caesar Syria Civilian Protection Act, In: *U.S. Department of State*, [online], 17. 6. 2020, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://2017-2021.state.gov/caesar-syria-civilian-protection-act/index.html?fbclid=IwAR3jxjvKi00E4mWKOHkNrRrUmkeKiTGNOuEb0hZ25FEdzFaefE7vOrPoKl0>

- Camp Profile – Al Hol, Al-Hasakeh governorate, Syria, September 2021, In: *Relief web*, OCHA Services [online], 28. 10. 2021, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/camp-profile-al-hol-al-hasakeh-governorate-syria-september-2021>
- Destruction of declared Syrian chemical weapons completed, In: *OPCW*, [online], 4. 1. 2016 [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.opcw.org/media-centre/news/2016/01/destruction-declared-syrian-chemical-weapons-completed>
- Framework for Elimination of Syrian Chemical Weapons, In: *U.S. Department of State*, [online], 14. 9. 2013, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://2009-2017.state.gov/r/pa/prs/ps/2013/09/214247.htm>
- France: Arrest warrants for Syrian officials an important step towards justice, In: *Amnesty International*, [online], 5. 11. 2018, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/11/france-arrest-warrants-for-syrian-officials-an-important-step-towards-justice-2/>
- German court jails ISIL member for life over Yazidi genocide, In: *Al Jazeera*, [online], 2. 3. 2020, cit. 30. 11. 2021, Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2021/11/30/german-court-jails-isil-member-for-life-over-yazidi-genocide>
- Germany/Iraq: World's first judgement on crime of genocide against the Yazidis, In: *Amnesty International*, [online], 30. 11. 2021, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2021/11/germany-iraq-worlds-first-judgment-on-crime-of-genocide-against-the-yazidis/>
- ICC urged to investigate Syria's forced deportations, In: *Al Jazeera*, [online], 8. 3. 2019, [cit. 20. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2019/3/8/icc-urged-to-investigate-syrias-forced-deportations>
- JEFFREY, J., F., Part 2: ISIS Prisoners and Families, In: *Wilson Centre*, [online], 22. 12. 2020, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.wilsoncenter.org/article/part-2-isis-prisoners-and-families>
- Jury Convicts ISIS „Beatle“ for Role in Hostage-Taking Scheme that Resulted in the Deaths of American, British and Japanese Citizens, In: *The United States Department of Justice*, [online], 14. 4. 2022, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.justice.gov/opa/pr/jury-convicts-isis-beatle-role-hostage-taking-scheme-resulted-deaths-american-british-and>
- KERSTEN, M., The ICC and ISIS: Be Careful What You Wish For, In: *Justice in Conflict*, [online], 11. 6. 2015, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://justiceinconflict.org/2015/06/11/the-icc-and-isis-be-careful-what-you-wish-for/>
- Lebanon asks US for exemption from Syria sanctions for imports, exports, In: *Middle East Monitor*, [online], 3. 7. 2021, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.middleeastmonitor.com/20210903-lebanon-asks-us-for-exemption-from-syria-sanctions-for-imports-exports/>
- Map of Syrian Civil War, *Liveuamap*, 27. 4. 2022, [cit. 27. 4. 2022]. Dostupné z: <https://syria.liveuamap.com/>
- MEHRA, T., Bringing (Foreign) Terrorist Fighters to Justice in a Post-ISIS Landscape Part I: Prosecution by Iraqi and Syrian Courts, In: *ICCT*, [online], 22. 12. 2017, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z:

- <https://icct.nl/publication/bringing-foreign-terrorist-fighters-to-justice-in-a-post-isis-landscape-part-i-prosecution-by-iraqi-and-syrian-courts/>
- MEHRA, T., The Repatriation of Five Woman and Eleven Children from Syria: A Turning Point in the Netherlands? In: *ICCT*, [online], 11. 2. 2022, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://icct.nl/publication/repatriation-women-children-netherlands/>
  - MULROY, M., OEHLERICH, E., BADDORF, Z., Begin with the children: Child soldier numbers doubled in the Middle East in 2019, In: *Middle East Institute*, [online], 14. 4. 2020, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.mei.edu/publications/begin-children-child-soldier-numbers-doubled-middle-east-2019>
  - My departing advice on how to save Syria, In: *Kofi Annan Foundation*, [online], 5. 8. 2012, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.kofiannanfoundation.org/in-the-news/my-departing-advice-on-how-to-save-syria/>
  - NASR, J., DOGRUDOGAN, E., Ex-officer jailed for Syrian war crimes after landmark German trial, In: *Reuters*, [online], 14. 1. 2022, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/world/europe/german-court-rule-landmark-syria-torture-trial-2022-01-13/>
  - National courts lead the way in prosecuting Syrian war crimes, In: *Al Jazeera*, [online], 15. 3. 2021, [cit. 20. 4. 2022], Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2021/3/15/national-courts-lead-the-way-in-prosecuting-syrian-war-crimes>
  - NEBEHAY, S., Exclusive: Situation in Syria constitutes international armed conflict – Red Cross, In: *Reuters*, [online], 7. 4. 2017, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-syria-redcross-idUSKBN17924T>
  - OPCW Releases Second Report by Investigation and Identification Team, In: *OPCW*, [online], 12. 4. 2021 [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.opcw.org/media-centre/news/2021/04/opcw-releases-second-report-investigation-and-identification-team>
  - Operational Data Portal, Refugee situation, *UNHCR*, [online], 31. 3. 2022, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://data2.unhcr.org/en/situations/syria>
  - Opposition seeks to take Syria's Arab League seat, In: *Middle East Monitor*, [online], 7. 3. 2022, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.middleeastmonitor.com/20220307-opposition-seeks-to-take-syrias-arab-league-seat/>
  - President Obama: „The future of Syria must be determined by its people, but president Bashar al-Assad is standing in their way, In: *the White House, President Barack Obama*, [online], 18. 8. 2011, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/blog/2011/08/18/President-obama-future-syria-must-be-determined-its-people-President-bashar-al-assad>
  - Process to draft Syria constitution begins this week, In: *UN News*, [online], 17. 10. 2021, cit. 9. 12. 2021, dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2021/10/1103292>
  - Prosecutor v. Mouhannad Droubi, In: *ICD*, [online], [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z:

- <https://www.internationalcrimesdatabase.org/Case/3296/Prosecutor-v-Mouhannad-Droubi/>
- Russia, Turkey may have committed war crimes in Syria: UN, In: *Al Jazeera*, [online], 2. 3. 2020, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2020/3/2/russia-turkey-may-have-committed-war-crimes-in-syria-un>
  - Statement by the President on Airstrikes in Syria, In: *the White House, President Barack Obama*, [online], 23. 9. 2014, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://obamawhitehouse.archives.gov/the-press-office/2014/09/23/statement-president-airstrikes-syria>
  - Syria Refugee Crisis – Globally, in Europe and in Cyprus, *UNHCR*, [online], 18. 3. 2021, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://www.unhcr.org/cy/2021/03/18/syria-refugee-crisis-globally-in-europe-and-in-cyprus-meet-some-syrian-refugees-in-cyprus/>
  - Syriawar: Turkey intensifies Idlib on slaughter after air strike, In: *BBC News*, [online], 1. 3. 2020, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-51697980>
  - Syria, In: *Relief web*, OCHA Services[online], 1. 1. 2022, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://reliefweb.int/report/syrian-arab-republic/1271-civilians-including-299-children-134-women-and-104-victims-torture>
  - Syria, United Nations, In: *UN News*, [online], [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://news.un.org/en/focus/syria>
  - Syria: „Deadly labyrinth“ traps civilians trying to flee Raqqa battle against Islamic state, In: *Amnesty International*, [online], 24. 8. 2017, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/08/syria-deadly-labyrinth-traps-civilians-trying-to-flee-raqqa/>
  - Syria: „US ally’s razing villages amounts to war crimes, In: *Amnesty International*, [online], 13. 10. 2015, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2015/10/syria-us-allys-razing-of-villages-amounts-to-war-crimes/>
  - Syria: Armed opposition groups committing war crimes in Aleppo city, In: *Amnesty International*, [online], 13. 5. 2016, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/05/syria-armed-opposition-groups-committing-war-crimes-in-aleppo-city-2/>
  - Syria: Counter terrorism Court Used to Stifle Dissent, In: *Human Rights Watch*, [online], 25. 1. 2013, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2013/06/25/syria-counterterrorism-court-used-stifle-dissent>
  - Syria: Damning evidence of war crimes and other violations by Turkish forces and their allies, In: *Amnesty International*, [online], 8. 10. 2019, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/10/syria-damning-evidence-of-war-crimes-and-other-violations-by-turkish-forces-and-their-allies-2/>
  - Syria: Nowhere to hide for civilians killed by reported Russian air strike in Arbin, In: *Amnesty International*, [online], 23. 3. 2018, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/03/syria-nowhere-to-hide-for-civilians-killed-by-reported-russian-air-strike-in-arbin/>

- Syria: Relentless bombing of civilians in Eastern Ghouta amounts to war crimes, In: *Amnesty International*, [online], 20. 2. 2018, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2018/02/syria-relentless-bombing-of-civilians-in-eastern-ghouta-amounts-to-war-crimes/>
- Syria: Reports of execution-style killings in Aleppo point to war crimes, In: *Amnesty International*, [online], 13. 12. 2016, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2016/12/syria-reports-of-execution-style-killings-in-aleppo-point-to-war-crimes/>
- Syria: Use of chemical weapons „blight“ on international community 's conscience, In: *UN News*, [online], 28. 2. 2022, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2022/02/1112932>
- Syria: Yarmouk under siege – a horror story of war crimes, starvation and death, In: *Amnesty International*, [online], 10. 3. 2014, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2014/03/syria-yarmouk-under-siege-horror-story-war-crimes-starvation-and-death/>
- Syrian forces and armed groups will be held criminally responsible for war crimes, In: *Amnesty International*, [online], 20. 7. 2012, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2012/07/syrian-forces-and-armed-groups-will-be-held-criminally-responsible-civilian/>
- Text of Annan's six-point peace plan for Syria, In: *Reuters*, [online], 4. 4. 2012, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.reuters.com/article/us-syria-ceasefire-idUSBRE8330HJ20120404>
- Thousands of Foreigners Unlawfully Held in NE Syria, In: *Human Rights Watch*, [online], 23. 3. 2021, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/news/2021/03/23/thousands-foreigners-unlawfully-held-ne-syria>
- Tunisia, Russia call for Arab League to readmit Syria, In: *Arab News*, [online], 26. 1. 2019, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.arabnews.com/node/1442296/amp> a <https://www.al-monitor.com/originals/2022/01/egypt-oman-confer-possible-syrian-return-arab-fold>
- Turkey: Syrians illegally deported into war ahead of anticipated „safezone“, In: *Amnesty International*, [online], 25. 10. 2019, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2019/10/turkey-syrians-illegally-deported-into-war-ahead-of-anticipated-safe-zone-2/>
- UN rights chief calls for Turkey to probe violations in northern Syria, In: *UN News*, [online], 18. 10. 2020, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://news.un.org/en/story/2020/09/1072752>
- Under Kurdish Rule, In: *Human Rights Watch*, [online], 18. 6. 2014, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.hrw.org/report/2014/06/19/under-kurdish-rule/abuses-pyd-run-enclaves-syria>
- UNSMIS, United Nations Supervision Mission to Syria, *UNSMIS Background*, [online], [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/past/unsmis/background.shtml>
- UNSMIS, United Nations Supervision Mission to Syria, *UNSMIS Facts and Figures*, [online], [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://peacekeeping.un.org/en/mission/past/unsmis/facts.shtml>

- URAS, U., Turkey's Operation Peace Spring in northern Syria: One month on, In: *Al Jazeera*, [online], 8. 12. 2019, cit. 20. 4. 2022, Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2019/11/8/turkeys-operation-peace-spring-in-northern-syria-one-month-on>
- WENSON, J. Human rights group asks ICC to examine Iran role in Syria conflict, In: *Jurist*, [online], 17. 2. 2022, [cit. 20. 4. 2022]. Dostupné z: <https://www.jurist.org/news/2022/02/human-rights-group-asks-icc-to-examine-iran-role-in-syria-conflict/>